# ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ
ΠΡΟΝΟΙᾼ
ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΥΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ Θ'. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 14 ΙΟΥΝΙΟΥ 1919. ΑΡΙΘ. 208



## Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
### ΚΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

*Ὁ περὶ τὸν νεοσύστατον «Ἐκπαιδευτικὸν Σύλλογον» ἐγερθεὶς δημοσιογραφικός, τεχνητὸς τὸ πλεῖστον, θόρυβος δὲν πρέπει νὰ συγκαλύψῃ τὸ σπουδαῖον ζήτημα, τὸ ὁποῖον καθαρὰ καὶ μετὰ παρρησίας πεποιθήσεων ἔθηκε διὰ τῆς διαμαρτυρίας του πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην ὁ Διευθυντὴς τοῦ Πολυτεχνείου κ. Α. Γκίνης.*

*Καθ' ὃν χρόνον ἐκ τῶν ἄλλων οἱ μὲν ἀσχολοῦνται διὰ τὴν σύμπηξιν τοῦ Σωματείου των, οἱ δὲ ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν διαβλέποντες νέους γλωσσικοὺς ἀγῶνας καὶ κυρίως ἀντιδράσεις κατὰ τοῦ κειμένου νεαροῦ νόμου, τοῦ εἰσαγαγόντος εἰς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν τὴν γλωσσικὴν μεταρρύθμισιν, ὁ κ. Διευθυντὴς τοῦ Πολυτεχνείου, θετικώτερος ὅλων ἐν τῇ διατυπώσει τῶν φρονημάτων του, ἔρχεται νὰ διακηρύξῃ, ὅτι Ἐκπαίδευσις καὶ Ἐκκλησία, Παιδεία καὶ Θρησκεία καλῶς μὲν εὑρίσκονται εἰς σχέσιν ὅπου καὶ ὅταν τὸ Ἔθνος δουλεύῃ, οὐδεμία ὅμως πρέπει νὰ ὑφίσταται μεταξὺ αὐτῶν σχέσις ὅπου καὶ ὅταν τὸ Ἔθνος ἀνακτᾷ τὴν ἐλευθερίαν του.*

*Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Διευθυντοῦ, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅταν ἀκόμη φαίνωνται προοδευτικοί, ὡς «ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν ἀντίληψιν, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει συντηρητικότης καὶ προσήλωσις εἰς τὴν παράδοσιν» εἶνε ἐπίφοβοι ἀναμιγνυόμενοι εἰς ζητήματα ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν. Καὶ ἔχει τὴν γνώμην ταύτην ὁ κ. Γκίνης «διότι ὄχι μόνον εἶνε προσηλωμένος εἰς τοὺς ἀνθρωπιστικοὺς καὶ πρακτικοὺς σκοπούς, οὓς πρέπει εἰς τὴν ἐποχήν μας νὰ ἐπιδιώκῃ ἡ ἐκπαίδευσις, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχει ἀφιερώσει τὸν βίον του εἰς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, αἵτινες προάγονται ἀρκετὰ ἄνευ οἱασδήτινος κηδεμονίας τοῦ κλήρου».*

*Ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ καθίσταται ἀντιληπτόν, ὁ κ. Διευθυντὴς τοῦ Πολυτεχνείου θέλει τὴν ἐθνικὴν παιδείαν, ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι μέχρι τοῦδε συνέβαινε, νὰ βασίζηται ἐπὶ τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, οὐδαμῶς δὲ νὰ ἐπηρεαζηται ἀπὸ κύκλου θρησκευτικῶν ἀντιλήψεων, διότι αἱ μὲν θετικαὶ ἐπιστῆμαι ὁδηγοῦσι πρὸς τὴν πρόοδον, αἱ δὲ θρησκευτικαὶ ἰδέαι ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ὀπισθοδρομικότητα.*

*Πῶς ὅμως ἡ Ἐκκλησια καὶ ὁ Κλῆρος, ἐνῷ πάντοτε «ἦσαν ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν σκέψιν καὶ ἀντίληψιν», ἐφ' ὅσον μὲν τὸ Ἔθνος ἦτο δοῦλον «προσέφεραν ἀναμφισβητήτως μεγίστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἐκπαίδευσίν του», μετὰ δὲ τὴν ἀποκατάστασίν του θὰ καταστοῦν δι' αὐτὴν ἐπιβλαβεῖς; Ἡ Ἐκκλησία καὶ τότε καὶ τώρα τὰς αὐτὰς πρεσβεύει χριστιανικὰς θρησκευτικὰς ἀρχάς, ὑπὸ τῆς αὐτῆς ὁδηγεῖται θρησκευτικῆς σκέψεως καὶ εἰς τὴν αὐτὴν παράδοσιν εἶνε προσηλωμένη. Κατὰ τίνα λοιπὸν λογικὴν ἀκολουθίαν τότε μὲν συνετέλεσεν* **ἀναμφισβητήτως** *εἰς τὴν πρόοδον τοῦ Ἔθνους, τώρα δὲ θὰ ἀπεδεικνύετο παράγων τῆς ὀπισθοδρομήσεώς του; Διότι, πανθομολογουμένως, ἡ εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἀποκατάστασις τοῦ Ἔθνους ἡμῶν ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς παιδαγωγικοὺς καὶ ἐκπαιδευτικοὺς πόνους τῆς Ἐκκλησίας, ἡ δ' ἐκπαιδευτικὴ αὕτη δρᾶσίς της διεπνέετο ὁλοκληρωτικῶς ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν θρησκευτικὴν σκέψιν καὶ τὴν*

εἰς τὴν θρησκευτικὴν παράδοσιν προσήλωσίν της. Ἡ διὰ τοιούτων ὅμως μέσων χειραγωγία καὶ παιδεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους ἀπετέλει δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας προοδευτικήν, διότι, ἐὰν ἦτο ὀπισθοδρομική, οὐδέποτε ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ δουλωθέντος Ἔθνους θὰ συνετηρεῖτο καὶ θὰ ἐθερμαίνετο ὁ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρως, καὶ ἄνευ τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν ἑλληνικῶν γενεῶν οὐδέποτε θὰ προώδευε τοῦτο εἰς τόσην πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀκμήν, ἥτις ἤγαγε πρὸς τὸ θαυμαστὸν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ γεγονὸς τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ παλλιγενεσίας.

Ἀποδεικνύεται, κατὰ ταῦτα, ὁ ἐπιστολογράφος περιπίπτων εἰς λογικὴν ἀνακολουθίαν.

Τὴν ἀνακολουθίαν ὅμως ταύτην νομίζει ὅτι ἐκφεύγει, παραδεχόμενος ἄχρηστον διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν διὰ τὴν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἔθνους περίοδον. Κατ᾽ αὐτόν, σήμερον ἡ Ἐκπαίδευσις ἐπιδιώκει **ἀνθρωπιστικοὺς** καὶ **πρακτικοὺς** σκοπούς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φορεὺς τῆς χριστιανικῆς θρησκευτικῆς σκέψεως καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν παράδοσιν προσηλωμένη Ἐκκλησία ἡμῶν, καὶ ὁ κλῆρος αὐτῆς, ἀσκοῦσι πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν χειραγωγίαν ἀντίθετον, ὡς φρονεῖ, πρὸς τοὺς σκοποὺς τούτους, καὶ ἐπειδή, ἑπομένως, ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ταύτας «δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ κίνησις πρὸς ἐκπαιδευτικὴν ἀνάπλασιν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ κλήρου», τὸ Ἔθνος δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς Ἐκκλησίας του σήμερον, πᾶσα δ᾽ ἀνάμιξίς της καὶ πᾶν ἐνδιαφέρον της εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν θὰ εἶνε ἐπιβλαβής. Ὅ,τι ὠφέλησε τὸ δουλεῦον Ἔθνος εἶνε καταστροφὴ διὰ τὸ ἐλεύθερον. Ἡ Ἑλληνικὴ λοιπὸν Ἐκκλησία, κατὰ τὸν ἐπιστολογράφον, ὡς πολεμία τῶν συγχρόνων ἀνθρωπιστικῶν καὶ πρακτικῶν σκοπῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἢ ὡς τοὐλάχιστον ἀκατάλληλος διὰ τοιούτους σκοπούς, πρέπει νὰ κρατῆται μακράν της.

Ἐκ τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων προκύπτει κατ᾽ ἀμείλικτον λογικήν, ὅτι οἱ **ἀνθρωπιστικοὶ** καὶ **πρακτικοὶ** σκοποί, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ ἡ σύγχρονος καὶ ἡ μέλλουσα ἐκπαί-

δευσις καὶ διαπαιδαγώγησις τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἄντικρυς ἀντιστρατεύονται πρὸς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀρχάς, ὁ τῆς συγχρόνου δῆλα δὴ ἐκπαιδεύσεως **ἀνθρωπιστικὸς** καὶ **πρακτικὸς** χαρακτὴρ εἶνε **ἀντιθρησκευτικὸς** καὶ **ἀντιχριστιανικός.** Τοιοῦτον δ' ἐπὶ πλέον θέλει αὐτὸν ὁ κ. ἐπιστολογράφος ὡς θεράπων τῶν «θετικῶν ἐπιστημῶν», «αἵτινες—ὡς ἐπάγεται—προάγονται ἀρκετὰ ἄνευ οἱασδήποτε κηδεμονίας τοῦ Κλήρου».

Λυπούμεθα, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ συγχαρῶμεν τὸν κ. Διευθυντὴν τοῦ Πολυτεχνείου διὰ τὴν καταστρεπτικὴν ταύτην διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἰδεολογίαν του. Ἀνεξαρτήτως τῶν ἀντιφάσεων, εἰς τὰς ὁποίας περιπίπτει, παραδεχόμενος τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Κλῆρον ὡς ὀπισθοδρομικοὺς ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι εἶνε «ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν σκέψιν καὶ προσηλωμένοι εἰς τὴν παράδοσιν», διαπράττει μεγίστην πρὸς τὸ Ἔθνος του ἀδικίαν ἐὰν φρονῇ, ὅτι εἶνε δυνατὴ ἑλληνικὴ ἐκπαίδευσις ἄνευ τῆς ἀπὸ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας χειραγωγίας. Ἐὰν τὸ ὑπόδουλον Ἔθνος ἐμεγαλούργησε διὰ τῆς ἐπιμελοῦς καὶ ἐμμόνου ἑλληνοχριστιανικῆς διαπαιδαγωγήσεως, καὶ ἐὰν ἡ μέχρι τοῦδε τοῦ ἐλευθέρου σταδιοδρομία καὶ τὰ σύγχρονα αὐτοῦ κατορθώματα ἀνέδειξαν αὐτὸ ἔνδοξον, αἱ πρόοδοι αὗται ὀφείλονται εἰς τὴν ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς πατρίοις ἐμμονὴν τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὴν χειραγωγίαν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ὑψίστων ἐκείνων ἰδεωδῶν, τὰ ὁποῖα ἀπορρέουσιν ἀπὸ μόνης τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῶν «θετικῶν Ἐπιστημῶν». Αἱ θετικαὶ Ἐπιστῆμαι ἀναντιρρήτως προάγουσι μὲν τὴν γνῶσιν καὶ θέτουσιν ἐκποδὼν τὰς προλήψεις, ἀλλὰ τὸ πεδίον των εἶνε τόσον στενὸν καὶ περιωρισμένον καὶ τὰ μέσα των, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τόσον ἀμφίβολα καὶ ἀσταθῆ, ὥστε, ἂν ἦσαν εἰλικρινέστεροι οἱ θεράποντές των, θὰ ἥρμοζεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἦσαν καὶ οἱ ἐκ πάντων τῶν ἐπιστημόνων ἐπιφυλακτικώτεροι καὶ μετριοφρονέστεροι εἰς ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς συμβολῆς των εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν. Ὁ κύκλος τῆς ὕλης καὶ

τοῦ πειράματος, εἰς τὸν ὁποῖον περιορίζονται αἱ θετικαὶ Ἐπιστῆμαι, δυνατὸν μὲν νὰ καλλιεργῇ τοὺς **πρακτικοὺς** σκοποὺς τῆς συγχρόνου ἐκπαιδευτικῆς κατευθύνσεως καὶ νὰ προάγῃ ἴσως καὶ τοὺς **ἀνθρωπιστικοὺς** σκοπούς της διὰ τῆς διασκεδάσεως δεισιδαιμονιῶν καὶ προλήψεων· ἀλλ' εἶνε ἀνίκανος νὰ ὑψώσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀνωτέραν ἰδεολογίαν καὶ ὑψηλοτέραν ἠθικήν, διότι σταματᾷ εἰς τὰ ὅρια τῶν ὑλικῶν καὶ ἁπτῶν, ὁ δ' ἄνθρωπος δὲν εἶνε μόνον ἐξωτερικαὶ ὑλικαὶ αἰσθήσεις, ἀλλ' ἔχει καὶ δυνάμεις καὶ ἱκανότητας καὶ τάσεις πολὺ εὐγενεστέρας, ἔχει καὶ πνεῦμα καὶ αἴσθημα, ἔχει ἀνατάσεις εἰς τὰ πέραν καὶ ὑπεράνω τῆς χθαμαλῆς καὶ χυδαίας ὕλης, ἡ ψυχή του ζητεῖ ἱκανοποιήσεις εἰς τὰ ἐπέκεινα τῆς ἀγροίκου πραγματικότητος, αἱ ἱκανοποιήσεις δ' αὗται εἶνε ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τοὺς γνησίους καὶ ἀληθεῖς **ἀνθρωπιστικοὺς** σκοπούς, εἰς τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ κατατείνῃ ὁ ἀληθῶς εὐγενὴς ἄνθρωπος.

Ἀκριβῶς δὲ τούτων τῶν ἀληθινῶν ἀνθρωπιστικῶν σκοπῶν εἶνε παράγων ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία καὶ εἰς αὐτοὺς διαπαιδαγωγεῖ καὶ ὁ φορεὺς αὐτῆς ἑλληνικὸς κλῆρος, καὶ ἄρα ἡ ἀνάμιξις αὐτοῦ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν εἶνε δ' αὐτὸν συγχρόνως καὶ δικαίωμα καὶ καθῆκον. Δὲν δύναται νὰ παραμένῃ ἡ Ἐκκλησία ἀδιάφορος ὡς πρὸς τὸ ποιὸν τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν κατεύθυνσιν αὐτῆς. Τοιαῦτα ἀντιθρησκευτικὰ δόγματα μέχρι σήμερον ἦσαν ἀνήκουστα ἐν τῷ Ἑλληνικῷ, διότι ἦτο ἀξιωματικῶς δεδομένον, ὅτι ἡ παρ' ἡμῖν παιδεία δέον νὰ εἶνε ἑλληνοχριστιανική. Ἀφ' ἧς ὅμως στιγμῆς δημοσίᾳ διαμφισβητεῖται ὁ τοιοῦτος δεοντολογικὸς αὐτῆς χαρακτὴρ καὶ δὴ ὑπὸ δημοσίου τῆς ἐκπαιδεύσεως λειτουργοῦ, εἰς ὃν εἶνε καταπεπιστευμένη ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἡ διεύθυνσις ἑνὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῆς ἱδρυμάτων, τὸ τόσον ἀτυχὲς τοῦτο κροῦσμα ἐπισπᾶται ἀμέριστον τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν ἄγρυπνον τὴν παρακολούθησιν τῆς κατευθύνσεως τῆς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσεως. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν δὲν εἶνε παπικὴ

*Ἐκκλησία, ὁ δὲ κλῆρός της δὲν ἀποτελεῖ τάγμα Ἰησουϊτῶν, ὥστε ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ λαοῦ νὰ θεωρῆται ἐπιβλαβὴς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἢ ὑπὸ τῆς Ἐπιστήμης. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἶνε αὐτὸς ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, τὰ αὐτὰ μετ' αὐτοῦ θεραπεύουσα ἰδανικά, τὰς αὐτὰς τάσεις καὶ τοὺς σκοποὺς τοὺς αὐτούς. Ὁ δὲ χωρισμὸς τοῦ Κλήρου της ἀπὸ τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ, ὁ παραγκωνισμός της ἀπὸ ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν καὶ προκοπήν, εἰς τὴν ἠθικήν του βελτίωσιν καὶ εἰς τὸν καθόλου ἐξευγενισμόν του, εἶνε τόσον ἀφύσικος καὶ τόσον, ἑπομένως, καταστρεπτικός, ὥστε ἀκραδάντως πεποίθαμεν, ὅτι ὁ κ. ἐπιστολογράφος ἀποτελεῖ μοναδικὴν ἐξαίρεσιν παρ' ἡμῖν, τὸ μόνον δ' ἐλαφρυντικόν, τὸ ὁποῖον δύναται κατά τινα ἴσως συγκατάβασιν νὰ τῷ καταλογισθῇ, εἶνε ὅτι, μὴ ἐμβαθύνας ποτὲ ἐπαρκῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας του καὶ ἀγνοῶν τὴν τεραστίαν ἀνθρωπιστικὴν δύναμιν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, παρεσύρθη εἰς ἀνεφαρμόστους παρ' ἡμῖν ἀναλογίας ἐξ ὅσων ἔμαθε περὶ τοῦ Ἰησουϊτισμοῦ καὶ περὶ τοῦ Μεσαίωνος ἐν τῇ Δύσει.*

---

## ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ

### ΤΗΣ Γ΄. ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ὁ ναύτης ὑφίσταται ἀνέμους καὶ τρικυμίας. Καὶ οἱ ἄνθρωποι, ναυτίλοι τοῦ πελάγους τοῦ βίου, συναντῶμεν δοκιμασίας καὶ θλίψεις, αἱ ὁποῖαι πολλάκις εἶνε τραχύτεραι καὶ πικρότεραι ἀπὸ πάντα ἄνεμον καὶ πᾶν κῦμα.

Ὁ νόμος οὗτος τῆς ζωῆς μας δὲν μετεβλήθη ποτέ. Εἰς κανένα τόπον, εἰς καμμίαν ἐποχήν, δὲν εὑρέθη ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος νὰ διῆλθε τὸν βίον του μόνον μὲ χαρὰν καὶ διαρκῆ γαλήνην, ἀλλ' οὐδὲ εἶνε δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ. Συνέβη ν' ἀναγνώσητε τὴν παρηγορητικὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἔγραφεν ὁ πολυμαθέστατος ἐκεῖνος Πλούταρχος πρὸς κάποιον Ἀπολλώνιον; Εὑρίσκονται ἐκεῖ πλεῖσται μαρτυρίαι

τῶν ἑλλήνων ποιητῶν καὶ φιλοσόφων, ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι τοῦ Μενάνδρου, διὰ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ θλῖψις συναντᾶται καὶ εἰς τοὺς οἴκους τῶν πλουσίων καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων καὶ εἰς τὴν ἠρεμίαν καὶ τὴν γαλήνην τῆς ἐξοχῆς. Διατί; Διότι δὲν τὴν ἐγέννησε καμμία θρησκεία καὶ φιλοσοφία, ἀλλ᾽ ἔγκειται εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς καμμίαν ἀπολύτως ἐξαίρεσιν.

Ἀλλὰ δὲν εἶπε καὶ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι «τεθλιμμένη ἡ ὁδός, ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν»; Δὲν ἐφώνησε πρὸς τοὺς ἀποστόλους του. «ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἕξετε;». Δὲν πληροφορεῖ δὲ καὶ ὁ Παῦλος, ὅτι «διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»; Καὶ τότε λοιπὸν κατὰ τί διαφέρει ὁ βίος τοῦ χριστιανοῦ, ἐπὶ τῆς γῆς τοὐλάχιστον, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ὑπόκειται εἰς παθήματα καὶ λύπας;

Θέλετε ν᾽ ἀκούσετε τὴν διαφοράν;

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου νικᾶται ἀπὸ τὴν θλῖψιν. Καὶ δὲν θὰ σᾶς ἀναφέρω ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι αὐτοκτονοῦν, διότι δὲν δύνανται νὰ ὑποστοῦν τὸ βάρος της· οὔτε τοὺς ἄλλους, οἵτινες δὲν διασπῶσι μὲν βιαίως τὴν ζωήν των, ἀλλὰ τὴν διέρχονται οἰκτροὶ καὶ συντετριμμένοι, μὲ τελείαν ἀπογοήτευσιν, ἀνίκανοι διὰ πᾶσαν χαράν, διαρκῶς γεμᾶτοι ἀπὸ μελαγχολίαν καὶ στυγνότητα, ἀπὸ πικρίαν καὶ θρῆνον. Ἀλλὰ θὰ θέσω ὑπ᾽ ὄψιν σας τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ρίπτει ἡ θλῖψις ἑκατομμύρια ἀνθρώπων. Τί κάμνουν οὗτοι; Δυσφοροῦν, στενοχωροῦνται, γογγύζουν, ἀθυμοῦν, στενάζουν, καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς θλίψεώς των χάνουν τὴν ψυχικήν των νηφαλιότητα καὶ ἐγκράτειαν καὶ γίνονται ὀξεῖς καὶ πικροὶ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς οἰκείους των. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις διὰ τοὺς ἄλλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι, εἰς πᾶσαν δοκιμασίαν καὶ θλῖψίν των, ἀκόμη καὶ εἰς πᾶσαν δυσκολίαν τῆς ζωῆς των, παραπονοῦνται καὶ κατ᾽ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καθιστῶντες τοιουτοτρόπως χειροτέραν τὴν βάσανόν των;

Νὰ μὴ θλιβώμεθα λοιπόν;

Τοῦτο θὰ ἦτο ἀδύνατον. Δυνάμεθα ὅμως νὰ κάμωμεν *ἄμυναν κατὰ τῆς θλίψεως*. Τοιαύτη ἄμυνα δὲν ἦτο ἄγνωστος καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους σοφούς. Καὶ συνίσταται εἰς τὸ νὰ δεχώμεθα τὴν θλῖψιν μὲ ὑπομονὴν καὶ μὲ καρτερίαν, ὡς πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἶνε φυσικὸν καὶ ἀναπόφευκτον, κοινὸν εἰς ὅλους, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ προετοιμάζωμεν τὸν ἑαυτόν μας πρὶν ἢ μᾶς ἔλθῃ, διὰ νὰ μὴ μᾶς

κακοφαίνεται καὶ μᾶς τρομάζῃ καὶ μᾶς τυραννῇ τόσον, ὅταν σημάνῃ ἡ ὥρα καὶ τῆς ἰδικῆς μας δοκιμασίας.

Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ὅμως κάμνει, ὡς πρὸς τὴν θλῖψιν, κἄτι τι ἀνώτερον. Αὐτὴ μᾶς διδάσκει ὄχι μόνον νὰ τὴν ὑπομένωμεν καρτερικῶς, διὰ νὰ μὴ βασανιζώμεθα ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν χρησιμοποιῶμεν καὶ νὰ τὴν ἐπωφελώμεθα, ὑπ' ὄψιν ἔχοντες ὅτι ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει ἢ καὶ στέλλει πολλὰς θλίψεις καὶ πρὸς καλόν μας καὶ κέρδος μας.

Διαρκὴς εὐτυχία δὲν μεθύει καὶ δὲν ἐξασθενίζει εἰς τὰς καρδίας τὴν ἀνάγκην τῆς καταφυγῆς εἰς τὸν Θεόν; Ἡ θλῖψις τότε ἔρχεται εὐεργετική, πρὸς παιδαγωγίαν καὶ ὑπόμνησιν, ὅτι ὥρα νὰ στραφῶμεν πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα μας.

Ἡ θλῖψις δοκιμάζει προσέτι τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς μας, ὅπως οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ στάδια δοκιμάζουν τὴν ἀξίαν τῶν ἀθλητῶν. Μᾶς ἐπῆλθε λοιπὸν θλῖψις; Ἂς ἐνθυμηθῶμεν τὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀγωνοθέτην καὶ τοὺς ἀθανάτους στεφάνους του, καὶ ἂς προσπαθήσωμεν νὰ καταστῶμεν ἄξιοι αὐτῶν μὲ γενναίαν ἀντιμετώπισιν τῶν θλιβερῶν δοκιμασιῶν, φροντίζοντες νὰ μὴ καταβληθῇ τὸ ἠθικόν μας, καὶ νὰ διατηρήσωμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ αὐξήσωμεν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα μας καὶ τὴν ἀφοσίωσιν πρὸς τοὺς θεαρέστους σκοποὺς τῆς ζωῆς.

Τί μᾶς ἐπῆλθε; Ὅ,τι καὶ ἂν εἶνε, ἂς μὴ γογγύσωμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἂς ἔχωμεν ὡς πρώτην ἀμέσως σκέψιν μας ὅτι πιθανῶς ὁ Θεὸς μᾶς εὗρεν, ὅτι δὲν πορευόμεθα καλῶς, ὅτι δὲν εἴμεθα ἐν τάξει ἀπέναντι τοῦ νόμου του, καὶ μᾶς ἐξαπέστειλε τὴν θλῖψιν, διὰ νὰ μετανοήσωμεν καὶ ἀγωνισθῶμεν πρὸς διόρθωσιν καὶ σταθερωτέραν ἡμῶν ἠθικὴν κατάρτισιν.

Ἀλλὰ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς θείας Χάριτος δυνάμεθα νὰ κατορθώσωμεν καὶ ἀνώτερόν τι ἀκόμη. Καὶ εἶνε τοῦτο τὸ νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴς θλῖψιν εἰς ἀφορμὴν *εὐσεβοῦς καυχήσεως*. Διότι τοῦτο θέλει νὰ εἴπῃ ὁ Παῦλος μὲ τὴν ἔκφρασιν τῆς σημερινῆς ἀποστολικῆς περικοπῆς, ὅτι «*ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσι*».

Τὴν τοιαύτην καύχησιν δὲν ἐγνώρισεν ὁ πρὸ Χριστοῦ κόσμος, οὐδὲ δύναται νὰ τὴν ἐννοήσῃ ἡ ἀνθρωπίνη φιλοσοφία. Καὶ ἐδῶ εἶνε ἓν ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα σημεῖα τῆς ὑπεροχῆς τῆς χριστιανικῆς

διδασκαλίας καὶ φιλοσοφίας. Θλιβόμενοι, λέγει ὁ Παῦλος, μὲ ὑπομονὴν καὶ μὲ αὔξησιν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεώς μας καὶ ἐλπίδος μας, δυνάμεθα νὰ τὸν εὐχαριστῶμεν καὶ νὰ τὸν ὑμνῶμεν καὶ νὰ καυχώμεθα δι᾽ αὐτόν, ὅτι μόνος οὗτος παρέχει εἰς τοὺς πιστούς του τὴν δύναμιν, ὥστε νὰ χρησιμοποιῶσι καὶ τὴν θλῖψιν εἰς ὑπόθεσιν μεγαλειτέρας ἐπιδόσεως εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ εἰς κεφάλαιον τῶν μεγίστων ἀνταμοιβῶν.

Ἡ φιλοσοφία αὕτη ἃς γείνῃ καὶ ἰδική μας. Ἐγνωρίσαμεν ἤδη θλίψεις; Δὲν εἶνε ἀδύνατον νὰ γνωρίσωμεν καὶ ἄλλας, ἴσως καὶ περισσότερον σκληράς. Ἀλλ᾽ ὅ,τι ἂν μᾶς ἐπέλθῃ, ἂς διατηρήσωμεν τὴν ὑπομονήν μας, ἂς μὴ χάσωμεν τὴν πίστιν μας, ἂς διαφυλάξωμεν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδα μας. Τοιουτοτρόπως, νικηταὶ εἰς τὰς δοκιμασίας, θὰ μεταστρέφωμεν τὴν λύπην εἰς χαρὰν καὶ θὰ ἔχωμεν τὴν καύχησιν ὅτι, παρὰ τὸ πλῆθος τῶν θλίψεων, δὲν κατεπόθημεν ὑπ᾽ αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἐλάβομεν τὸν στέφανον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

---

# ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
## ΤΗΣ Ε΄ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Οἱ δαιμονιζόμενοι τῆς σημερινῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ἔχοντες ὁρμητήριον τὰ μνήματα, ἐτρομοκράτουν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἡ ὁποία ἔφερεν ἀπὸ τῆς παραλίας ἕως εἰς τὴν πόλιν τῶν Γεργεσηνῶν· εἰς τρόπον ὥστε δὲν ἐτόλμα κανεὶς νὰ διέλθῃ δι᾽ αὐτῆς. Καὶ ἂν κάποτε ἀπεπειρᾶτο κανείς, ἦτο τοιαύτη ἡ ἐντύπωσις ἐκ τῆς θέας των, τῆς κραυγῆς των, τῆς ρωμαλεότητός των, τῆς μανίας των, ὥστε, καταλαμβανόμενος ἀπὸ φόβον, ἐτρέπετο εἰς φυγήν.

Ποῖος θὰ ἐπεθύμει νὰ εἶνε ὡς οἱ δαιμονιζόμενοι ἐκεῖνοι; Κανείς. Καὶ δικαίως. Τί νὰ ζηλεύσῃ κανεὶς τῶν ἀθλίων καὶ ἀξιοθρηνήτων αὐτῶν ὄντων, τὰ ὁποῖα εἶχον χάσῃ τὴν ἀγάπην τῆς οἰκογενειακῆς στέγης, διὰ νὰ ἑδρεύουν μέσα εἰς τοὺς τάφους, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀπωλέσῃ ἐντελῶς τὴν κοινωνικότητά των, ὁσάκις δὲ ἀντίκρυζον ἀνθρωπίνην ὕπαρξιν ἐκυριεύοντο ἀπὸ τὴν μανίαν νὰ ἐπιτεθοῦν καὶ νὰ τὴν καταστρέψουν;

Καὶ ὅμως ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν ὑπ᾿ ὄψιν μας ὅτι, δυστυχῶς, ὑπάρχουν ὄχι μάλιστα ὀλίγοι, οἱ ὁποῖοι, μολονότι φρόνιμοι, μολονότι κοινωνικοί, μολονότι μὴ διακόψαντες πᾶσαν συνάφειαν πρὸς τὴν οἰκογένειάν των, ὁμοιάζουν, ὑπὸ ἄλλας μορφάς, πρὸς τοὺς δύο μανιακοὺς τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου.

Τί ἔκαμνον οὗτοι; Προετίμων τὴν διαμονὴν τῶν μνημάτων ἀπὸ τὴν διαμονὴν τοῦ οἴκου των. Τί κάμνουν καὶ αὐτοί; Περίπου τὸ παρόμοιον. Ἔχουν οἶκον, ἀλλὰ δὲν τὸν ποθοῦν καὶ δὲν τὸν ἀγαποῦν καὶ δὲν ἀνήκει ἡ ψυχή των εἰς τὸν οἶκόν των. Ποῦ λοιπὸν ἀνήκει; Εἰς τὰ μνήματα, ὅπου καὶ κατὰ προτίμησιν ἐνδιατρίβουν. Διότι τί ἄλλο εἶνε τὰ καπηλεῖα, τὰ καφενεῖα, καὶ τὰ λοιπὰ κέντρα, εἰς τὰ ὁποῖα τόσοι οἰκογενειάρχαι καὶ τόσοι νέοι χάνουν τὸν καιρόν των, παρὰ τάφοι, ὅπου καὶ σώματα βλάπτονται καὶ φθείρονται καὶ ψυχαὶ νεκρώνονται καὶ σήπονται μὲ βαθμιαίαν ἀπώλειαν καὶ ἐξάτμισιν πάσης ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς;

Καὶ ὅμως τόσοι καὶ τόσοι παραδίδουν τὴν καρδίαν των εἰς τοὺς τόπους αὐτοὺς καὶ τὴν ἀποσύρουν ἀπὸ τὴν στέγην, ἥτις ἔπρεπε νὰ τοῖς εἶνε τόσον προσφιλὴς καὶ ἱερά, ἀφοῦ ὑπ' αὐτὴν τοὺς καλεῖ ἡ σύζυγος, πρὸς τὴν ὁποίαν τοὺς συνέδεσε τὸ ἅγιον μυστήριον τοῦ γάμου, καὶ τοὺς περιμένουν μὲ πόθον τὰ τέκνα των, πρὸς τὰ ὁποῖα καὶ ὁ Θεὸς καὶ ἡ φύσις τοῖς ἐπιβάλλουν τὴν τρυφερωτέραν στοργήν. Ἀλλὰ ποῦ τοὺς ἀφήνουν οἱ φίλοι καὶ οἱ σύντροφοι, μὲ τοὺς ὁποίους συμπίνουν ἢ χαρτοπαικτοῦν ἢ ἀργολογοῦν, καὶ μὲ τοὺς ὁποίους συμπαραδίδονται καὶ εἰς ἄλλα ἄτοπα, ἔνοχοι τοιουτοτρόπως καθιστάμενοι εἰς παραπτώματα, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὸν Παῦλον, καθιστῶσι τὸν δράστην των ἠθικῶς *νεκρόν*.

Καὶ τὸ λυπηρότερον εἶνε ὅτι εἰς τὴν προτίμησιν ταύτην πρὸς τὰ τοιαῦτα μνήματα, ἐπὶ καταφρονήσει τῆς οἰκογενειακῆς των στέγης, ἐνέχονται πολλάκις καὶ σύζυγοι καὶ οἰκογενειάρχαι, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐθεώρουν προσβολήν, ἐὰν ἤθελε τοῖς λεχθῇ ὅτι ἀσεβοῦν καὶ ἁμαρτάνουν καὶ πρὸς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα των. Καλήτερα θὰ ἔκαμνον, ἐὰν ἐφρόντιζον νὰ διορθώσουν τὰς ἀταξίας των, δεικνύοντες ἐμπράκτως ὅτι προτιμοῦν τοὺς οἰκείους των ἀπὸ τὰς φιλικὰς συναναστροφάς, τὰς ὁποίας εὑρίσκουν μεταβαίνοντες εἰς ταῦτα ἢ ἐκεῖνα τὰ κοινωνικὰ μνήματα.

Ἀλλὰ θὰ εἶνε λοιπὸν δεσμῶται τοῦ οἴκου; Τοὺς ἐρωτῶμεν καὶ ἡμεῖς· ἀπὸ τὸ πρωῒ ἕως τὴν ἑσπέραν δὲν ἀσχολεῖσθε εἰς τὰ εξωτερικά σας ἔργα καὶ τὰς κοινωνικάς σας σχέσεις, ἔξω ἀπὸ τὸν οἶκόν σας; Διατί λοιπὸν ὁ οἶκος οὗτος νὰ μὴ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ σᾶς κρατήσῃ μετὰ τὰς ἐργασίας σας, κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεώς σας; Δὲν ὑπεσχέθητε κατὰ τὸν γάμον σας ὅτι θὰ εἶσθε ἓν μὲ τὴν σύζυγόν σας, ὅτι χάριν της θὰ καταλείψετε καὶ τὸν πατέρα σας καὶ τὴν μητέρα σας; Πῶς λοιπὸν τώρα στενοχωρεῖσθε νὰ κάμετε μαζῆ της συναναστροφήν; Καὶ πῶς βαρύνεσθε νὰ διέλθητε τὴν ἑσπέραν μὲ τὰ τέκνα σας, προτιμῶντες φίλους, μὲ τοὺς ὁποίους ἁπλῶς θὰ σκοτώσετε τὸν καιρόν σας, καὶ κέντρα, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον σᾶς απομακρύνουν ἀπὸ τὰ ἱερώτερα καθήκοντά σας, ἀλλὰ καὶ σᾶς μεταδίδουν διάφορα ἠθικὰ μολύσματα;

Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας εἶνε πολὺ ἱεραί, ὥστε ὁ Θεὸς νὰ μὴ ἀφήνῃ εἰς τὴν ἀρέσκειάν μας νὰ ἀδιαφορῶμεν πρὸς αὐτὰς καὶ νὰ τὰς μεταχειριζώμεθα κατὰ τὴν προσωπικήν μας θέλησιν. Ἀνάγκη ὡσαύτως νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι, ἐὰν θέλωμεν νὰ εἴμεθα χριστιανοὶ γνήσιοι, ὀφείλομεν νὰ μὴ μεταβαίνωμεν εἰς μολυσμένα κέντρα, τὰ ὁποῖα φθείρουν τὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις μας καὶ μᾶς περιάγουν ψυχικῶς ἤδη ἀπὸ τῆς ζωῆς ταύτης εἰς κατάστασιν νεκράν.

Ἐρχόμεθα τώρα καὶ εἰς τὸ ἄλλο μέρος τῆς σημερινῆς διδασκαλίας μας. Τί ἔκαμνον οἱ δαιμονιζόμενοι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν ἐτρομοκράτουν; Ἐπετίθεντο καὶ ἐκακοποίουν τοὺς διαβάτας. Πόσοι, δυστυχῶς, χωρὶς νὰ εἶνε δαιμονιζόμενοι τοῦ τοιούτου εἴδους, ἄνθρωποι μὲ κοινωνικὴν θέσιν καὶ μὲ κοινωνικὰ ἔργα, θεωρούμενοι ἴσως καὶ εὐϋπόληπτοι, πόσοι δὲν κάμνουν τὰ παρόμοια, ἴσως καὶ κατὰ πολὺ βαρύτερα καὶ χειρότερα! Διότι τρομοκρατοῦν καὶ αὐτοί. Πῶς τρομοκρατοῦν; Μὲ τὰς ὕβρεις των, τὰς αὐθαδείας των, τὰς ἀδικίας των, τὰς σκληρότητάς των, μὲ τὴν ἄσπλαγχνον κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας των καὶ τῆς ἐπιρροῆς των.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶνε κοινωνικοὶ ἐγκληματίαι. Οἱ μέν, ἐπειδὴ τοὺς τυφλώνει καὶ τοὺς ἐξαγριώνει ἡ πλεονεξία, οἱ δέ, διότι εἶνε τόσον ἄθλιοι, ὥστε νὰ ἀρέσκωνται εἰς τὸ κακόν, ἐργάζονται κακοποιοῦντες. Ἀδιάφορον ἐὰν ἐνώπιόν των εὑρίσκωνται μικροί, ἀσθενεῖς,

χῆραι, ὀρφανά, οἰκογενειάρχαι. Αὐτοὶ δὲν ἔχουν σπλάγχνα καὶ ἔλεος. Αὐτοὶ δὲν ἀναγνωρίζουν πλησίον. Αὐτοὶ βλέπουν μόνον ἕρμαια καὶ θύματα, καὶ εὐχαριστοῦνται καὶ καυχῶνται ὅτι ἀποτελοῦν δύναμιν κοινωνικοῦ φόβου καὶ τρόμου.

Ἂς προσέξωμεν λοιπὸν ὅσοι θέλομεν νὰ μὴ εἴμεθα ὑπὸ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἂς μὴ ἐπαναπαυώμεθα λέγοντες· *ἀλλ' ἡμεῖς δὲν εἴμεθα τοιοῦτοι κακοποιοί!* Δὲν ἀρκεῖ νὰ μὴν εἴμεθα εἰς ἴσον βαθμὸν κακοποιοί· ἀλλ' ὑποχρεούμεθα νὰ μὴ εἴμεθα οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον πρόσκομμα καὶ ζημία καὶ τρόμος τοῦ πλησίον μας. Διότι τὸ πονηρὸν πνεῦμα δὲν ἐνεργεῖ ἁπλῶς μέσῳ δαιμονιζομένων μανιακῶν· δαιμονιζόμενοι δέ, καὶ εἰς βαρύτερον μάλιστα βαθμόν, εἶνε ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν τρόπον, διαθέτουν πρὸς κακὸν τὴν κοινωνικὴν ἐνέργειάν των.

Ἐὰν ἕως τώρα ἐβλάψαμεν ἐνίοτε τὸν πλησίον μας, τοῦ λοιποῦ ἂς ἀπαλλαγῶμεν ἐντελῶς ἀπὸ τὴν τάσιν ταύτην. Δὲν εἴμεθα ὅλοι ἀδελφοί; Δὲν ὀφείλομεν ἀναμεταξύ μας εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀλληλοπροστασίαν καὶ ἀγάπην; Πῶς λοιπὸν φερόμεθα ὡς ἐχθροί, ὡς τύραννοι, ὡς θηρία σχεδόν; Οὐδὲ κερδίζομεν τίποτε μὲ τὸ ὅτι εἴμεθα ἴσως ὄχι μεγάλα θηρία, ἀλλὰ μικρά.

Δὲν δικαιοῦσαι νὰ εἶσαι τίγρις. Ἀλλὰ δὲν δικαιοῦσαι νὰ εἶσαι ἀλώπηξ. Ἔχεις, καὶ ἔχομεν καθῆκον ὅλοι νὰ εἴμεθα περιστεραὶ καὶ ἀρνία, φιλανθρωπευόμενοι καὶ ἀλληλοβοηθούμενοι, κατὰ τὰς ῥητὰς ἐντολάς, τὰς ὁποίας μᾶς προβάλλει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

---

# ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΑΙΩΝΑ

## ΦΙΛΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΚΑΝΩΝ

Ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ κίνησις ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων, περὶ ἧς ἰδιαζόντως τὸ τελευταῖον φύλλον τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Κήρυκος» ἐπληροφόρησεν, ὑπομιμνήσκουσι ζωηρῶς τὰς κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἀναπτυχθείσας σχέσεις μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Ἀγγλικανῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς, τῶν τὴν Ἐπισκοπιανὴν Ἐκκλησίαν συγκροτούντων. Τὴν Ἐπισκοπιανὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀ-

μερικῆς ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἐγνωρίζομεν κυρίως ἐκ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ Ἐκκλησίας, οὐχὶ σπανίως δὲ κατέφθανε μέχρις ἡμῶν φιλικὴ ἡ φωνὴ διαπρεπῶν κληρικῶν καὶ θεολόγων ἐξ Ἀμερικῆς, πληροφοροῦσα, ὅτι καὶ ἐνταῦθα, ἐν τῇ μεγάλῃ Δημοκρατίᾳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὑπάρχει διακλάδωσις τῆς γνωρίμου ἡμῖν Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ πνεύματος Χριστοῦ ἀγομένη καὶ τὸ Εὐαγγέλιον πλουσίως καρποφοροῦσα. Ἀλλ᾽ ἐνῷ ἐξ Ἀμερικῆς ταυτοχρόνως ἤρχοντο πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀπεσταλμένοι προτεσταντικῶν Κοινοτήτων, ἵνα διὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ καταδολιεύσωνται τὴν ἡμετέραν ἐν Χριστῷ ἐλευθερίαν καὶ ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου καὶ θεοπαραδότου πίστεως ἡμῶν μεταστρέψωσι τοὺς ἁπλουστέρους, μὴ διδάσκοντες τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τοὺς Μωαμεθανούς, ἀλλὰ τῶν Χριστιανῶν τὴν συνείδησιν ἀναταράττοντες διὰ τῶν διεστραμμένων αὐτῶν λόγων, καὶ ἐνῷ ἡ Προτεσταντικὴ Γερμανία, καὶ ἰδίως ἡ Πρωσσία, διενοεῖτο νὰ ἐπιβάλῃ ἐπὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς τὸν Προτεσταντισμόν, ἡ φιλελευθέρα Ἀγγλία, εἰ καὶ πρὸς στιγμὴν ἀπατηθεῖσα ὑπὸ τῆς Πρωσσίας, ἐν ταῖς πρὸς τὴν Ἀνατολὴν θρησκευτικαῖς αὐτῆς σχέσεσιν ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, ἀναμνησθεῖσα, ἄλλως τε, τῶν παλαιῶν φιλικῶν σχέσεων πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀνατολῆς. Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐφάνη, ὅτι θ᾽ ἀπηλευθεροῦτο ἡ καταδυναστευομένη ὑπὸ τῶν Τούρκων δυστυχὴς Ἀνατολή, τὸ δὲ σύνθημα τῆς ἀπελευθερώσεως ἐδόθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες, ἐξεγερθέντες κατὰ τοῦ τυράννου, ἐν μέρει μόνον ἀνέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν, μετὰ πολυχρονίους σκληροὺς ἀγῶνας. Μετὰ τοὺς Ἕλληνας ἀνέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν οἱ Σέρβοι μετὰ τῶν Μαυροβουνίων, οἵτινες, κυρίως εἰπεῖν, ἔμειναν ἀδούλωτοι, καὶ οἱ Ρωμοῦνοι, ὕστατοι δὲ πάντων, διὰ τῆς βοηθείας τῶν Ρώσων, οἱ Βούλγαροι, χωρὶς ν᾽ ἀγωνισθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των. Παρὰ ταῦτα, τὸ μέγιστον μέρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς, ὡσαύτως δὲ ἡ Συρία καὶ ἡ Παλαιστίνη, ἔμειναν ὑπὸ τὴν πτέρναν τοῦ Τούρκου. Μόνον ἡ Αἴγυπτος ἀπήλαυσεν ἡμιανεξαρτησίας τινός, ἀποπειραθεῖσα νὰ κατακτήσῃ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Παλαιστίνην κατὰ τὴν τετάρτην δεκαετηρίδα τοῦ αἰῶνος. Ἡ Εὐρώπη, ἐπεμβᾶσα, ἠνάγκασε τοὺς Αἰγυπτίους ν᾽ ἀπομακρυνθῶσιν ἐκ Παλαιστίνης, τότε δὲ ἡ Ἀγγλία προέτεινεν εἰς τὰς λοιπὰς Δυνάμεις, ὅπως ἡ Ἱερουσαλήμ,

ἐξαγορασθεῖσα παρὰ τῶν Τούρκων, καταστῇ διεθνής, ἀλλ᾽ ἀποκρουσθείσης τῆς προτάσεως ἐκείνης, ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας Γουλιέλμος Δ΄ προέτεινεν, ὅπως ἐγκαθιδρυθῇ ἐν Ἱερουσαλὴμ κοινὴ Ἐπισκοπὴ Ἄγγλων καὶ Πρώσσων πρὸς ἕνωσιν τῶν ἐν Εὐρώπῃ χριστιανῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς καὶ πρὸς ἀντίδρασιν κατὰ τοῦ Παπισμοῦ. Ἡ πρότασις τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας, θερμῶς ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀγγλίδα ἔχοντος σύζυγον πρεσβευτοῦ Bunsen, ἐγένετο δεκτή, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τῶν ὀρθοφρονούντων Ἄγγλων. Ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως ὁ ἐν Ἱερουσαλὴμ μέλλων νὰ ἐγκαθιδρυθῇ Ἐπίσκοπος ἐξαρτᾶται μὲν ἐκ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας, ἐκλέγηται δ᾽ ἐναλλὰξ ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ τῶν Γερμανῶν. Βραδύτερον ἔμελλε νὰ καταστῇ ἀνεξάρτητος ὡς «Οἰκουμενικὸς Προτενστατικὸς Πάπας», ὑφ᾽ ὃν ἔμελλον νὰ ὑπάγωνται πάντες οἱ Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι καὶ αὐτὸς ὁ τῆς Καντερβουρίας, θὰ καθίστατο δὲ οὕτως ἡ Ἱερουσαλὴμ κέντρον τῆς ἑνώσεως πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐπειδὴ δ᾽ ἐσκοπεῖτο καὶ ὁ προσηλυτισμὸς τῶν Ἰουδαίων εἰς τὸν Χριστιανισμόν, πρῶτος Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐξελέγη ὁ ἐξ Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐθεωρήθη τόσον μέγα, ὥστε ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξάνδρου ἐκ Βερολίνου ὥρισεν ὡς ἰδιαιτέραν ἐκκλησιαστικὴν ἑορτήν, «εἰς ἀνάμνησιν τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς εἰρήνης». Ὁ Ἀλέξανδρος ἦλθεν εἰς τὴν Ἀνατολήν, συνοδευόμενος ὑπὸ κληρικῶν, πάντων ἐξ Ἰουδαίων γενομένων χριστιανῶν, ἐκόμισε δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας Πατριάρχας καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συστατικὰ γράμματα παρὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας. Οἱ Πατριάρχαι καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος οὐδεμίαν ἔδωκαν ἀπάντησιν, ἐπιφυλαχθέντες νὰ ἴδωσι τὴν δρᾶσιν τοῦ ἐπήλυδος ἐκείνου Ἐπισκόπου. Εἶναι δ᾽ ἀληθές, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέφυγε τὸν προσηλυτισμὸν τῶν Ὀρθοδόξων, περιορισθεὶς εἰς τὸν προσηλυτισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωρὶς ὅμως νὰ κατορθώσῃ τι σπουδαῖον. Ἀλλ᾽ ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου διάδοχος Σαμουὴλ (1848-1879) ἐπεδόθη συντόνως εἰς τὸν προσηλυτισμὸν τῶν Ὀρθοδόξων, οὐχὶ διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς πειθοῦς, ἀλλὰ διὰ χρημάτων καὶ ἄλλων ἀθεμίτων μέσων, ταὐτοχρόνως δ᾽ εἰργάζετο καὶ ὑπὲρ

τῶν Γερμανικῶν συμφερόντων, διότι ἔκτοτε ἡ Γερμανία διενοήθη νὰ ἀπορροφήσῃ τὴν Τουρκίαν. Ἐντεῦθεν προεκλήθησαν μὲν προστριβαὶ μεταξὺ Ἄγγλων καὶ Γερμανῶν ἐν Παλαιστίνῃ, ἠκούοντο δ' ἔντονοι διαμαρτυρίαι κατὰ τοῦ συνασπισμοῦ ἐκείνου τῶν Ἐπισκοπιανῶν μετὰ τῶν Λουθηρανῶν καὶ κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ τῶν Ὀρθοδόξων, οὐ μόνον παρὰ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν τῶν Ἄγγλων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπισκόπου Σαμουὴλ τὸν «Οἰκουμενικὸν Θρόνον τῆς Ἱερουσαλὴμ» διηύθυνεν ὁ Ἄγγλος Ἰωσὴφ Μπάρκλε, ἀλλ' ἡ Ἀγγλο-Πρωσσικὴ συμφωνία περὶ τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ εἶχε μὲν ἤδη διαλυθῇ, μετετράπη δὲ ἡ Ἐπισκοπὴ εἰς καθαρῶς Ἀγγλικανικὴν καὶ ὑπὸ τοιοῦτον χαρακτῆρα ἀνέλαβεν αὐτὴν ὁ μακαρίας μνήμης Ἄγγλος Ἐπίσκοπος Μπλάϋθ.

Ἀξιοσημείωτον δ' ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τῆς πρώτης ἱδρύσεως τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ Ἐπισκοπῆς (1841) ὁ ἐν Ὀξφόρδῃ καθηγητὴς Πούσεϋ ἤρξατο τοῦ κινήματος αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν τύπων καὶ τελετῶν. Ἡ κίνησις αὕτη ἐστράφη καὶ κατὰ τῆς πρώτης Ἐπισκοπῆς τῆς Ἱερουσαλήμ, διότι οἱ τελετόφιλοι ὀπαδοὶ τοῦ Πούσεϋ ὑπῆρξαν φιλορθόδοξοι, ἀποκρούοντες διαρρήδην τὸν προσηλυτισμὸν τῶν Ὀρθοδόξων καὶ ζητοῦντες τὴν ἕνωσιν μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀποκηρύττοντες τὴν Βαβυλωνιακήν, ὡς ἔλεγον, σύγχυσιν τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ μετὰ τοῦ Λουθηρανισμοῦ. Τινὲς τῶν καθηγητῶν τῆς Ὀξφόρδης, ὡς ὁ Τζὼν Νίλ, Τζὲμς Χὸπ καὶ ὁ Νιούμαν τῷ 1853 ἔγραψαν πρὸς τοὺς Πατριάρχας καὶ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἀνατολῆς, κατακρίνοντες τὰς προσηλυτευτικὰς ἐνεργείας τῆς Ἀγγλο-Πρωσσικῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐν μέρει δὲ ἡ ἵδρυσις τοῦ γνωστοτάτου ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ «The Guardian» ὀφείλεται εἰς τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ κίνησιν ἐκείνην κατὰ τῆς ἐν λόγῳ Ἐπισκοπῆς. Τῷ 1865 ἱδρύθη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ εἰδικὸς Σύλλογος «The eastern Church Association», πρὸς ἐπιδίωξιν τῆς ἑνώσεως μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ φιλορθόδοξον δὲ ρεῦμα τῆς Ἀγγλίας ἐνισχυόμενον ἐξετείνετο καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν μεταξὺ τῶν Ἐπισκοπιανῶν, ὧν ἐτήσιαι Σύνοδοι ἀπὸ τοῦ 1868 ἐξεδήλουν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀνατολῆς τὸν πόθον τῆς ἑνώσεως μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐπιστολαὶ ἀντηλλάσσοντο μεταξὺ τῶν Ἐπισκόπων τῆς

Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων. Ἄγγλοι δέ τινες, ὡς ὁ Ὄφερβεκ, προσήρχοντο εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, ἐργαζόμενοι ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ΣΤ', ὅστις πρότερον εἶχε καταπολεμήσει ἐντόνως τὰς προπαγανδιστικὰς ἐνεργείας τῶν προτενσταντῶν ἱεραποστόλων, τῷ 1869 ἐπέτρεψε τὴν ταφὴν τῶν ἐν Ἀνατολῇ θνησκόντων Ἄγγλων ὑπὸ Ὀρθοδόξων, μετὰ μικρὸν δὲ μεταβὰς εἰς Ἀγγλίαν ὁ Ἕλλην Ἐπίσκοπος Σύρου Ἀλέξανδρος Λυκοῦργος, πρὸς ἐγκαινιασμὸν τοῦ ἐν Λίβερπουλ Ὀρθοδόξου ναοῦ, προὐκάλεσε νέας ἐκδηλώσεις τῶν πρὸς ἕνωσιν πόθων, ἐν οἷς δὲν ὑστέρησε καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Ἄγγλος πολιτικὸς Γλάδστων.

Ἡ τῷ 1893 γενομένη ἐν τῷ ἐν Σικάγῳ τῆς Ἀμερικῆς παγκοσμίῳ Θρησκευτικῷ Συνεδρίῳ ἐμφάνισις τοῦ Ἕλληνος Ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου Διονυσίου Λάτα προὐκάλεσεν ἐκ νέου τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπιανῶν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολήν. Ἀλλὰ ταὐτοχρόνως διάφοροι προτεσταντικαί καὶ ἄλλαι ὀργανώσεις ἐξέπεμπον εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἱεραποστόλους, οἵτινες, ἀντὶ νὰ προσελκύσουν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν τοὺς Μουσουλμάνους καὶ τοὺς Ἰουδαίους, παρεισέδυον εἰς τὰς Χριστιανικὰς ἐθνότητας καὶ προσεπάθουν νὰ ἀποκτήσωσι προσηλύτους. Εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀντέτασσε τὴν ἐμμονὴν εἰς τὰ πάτρια, μόνοι δὲ οἱ ἀσθενέστεροι περὶ τὴν πίστιν λαοὶ ἔδιδον εἰς τοὺς ἱεραποστόλους προσηλύτους τινάς. Τοιοῦτοι ἰδίως ἦσαν οἱ Βούλγαροι, οἵτινες, ἄνευ πραγματικῶν πεποιθήσεων, ἐφαίνοντο ἀποκλίνοντες εἰς τὸν προτενσταντισμόν. Ἐντεῦθεν οἱ ἐξ Ἀμερικῆς ἱεραπόστολοι ἐπανακάμπτοντες διεφήμιζον μὲν τοὺς Βουλγάρους, ἐδυσφήμιζον δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρεξηγοῦντες πλεῖστα γεγονότα, σχετικὰ πρὸς τὴν σταθερότητα αὐτῶν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν. Οὕτω, λ. χ., παρεξήγουν τὸ γεγονός, διατί ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἐδέχετο τὰς ὑπὸ τῶν ἱεραποστόλων γινομένας μεταφράσεις τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς νεοελληνικὴν γλῶσσαν, διαδίδοντες, ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶναι χώρα ἄνευ Εὐαγγελίου.

Θὰ ἦτο λίαν μακρὸν ν' ἀποκρούσωμεν τὴν ἀβάσιμον ταύτην κατηγορίαν, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον νὰ εἴπωμεν, ὅτι οἱ προτεστάνται ἱεραπόστολοι διέδιδον μὲν τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἵνα εἰσηγηθῶσιν εἰς τὸν Ὀρθόδοξον λαὸν τὴν διδασκαλίαν, ὅτι μόνη πηγὴ τῆς πίστεως πρέ-

πει νὰ εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ παράδοσις, μεταφράζοντες δὲ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, παρηρμήνευον πλεῖστα χωρία αὐτῆς πρὸς παραπλάνησιν τῶν Ὀρθοδόξων.

Ἐναντίον τοιούτων ἐνεργειῶν ἐστρέφετο οὐχὶ μόνον ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, κατ᾽ ἐξοχὴν δὲ ἡ ἐν Ἱερουσαλὴμ Ἀγγλικανικὴ Ἐπισκοπή. Ὁ μακαρίτης Ἐπίσκοπος Μπλάϋθ (23 Ὀκτωβρίου 1915), ἐπὶ 27 ὁλόκληρα ἔτη διευθύνας τὴν Ἐπισκοπὴν ἐκείνην, ὑπῆρξεν ἀνὴρ ἀποστολικός, ὅστις, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς προπαγανδιστάς, παντὶ σθένει ἀπέφευγε τὸν προσηλυτισμόν. Τοὐναντίον ἐνίσχυε τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν οὐ μόνον ἐν Παλαιστίνῃ, Συρίᾳ καὶ Κύπρῳ, αἵτινες ὡσαύτως διετέλουν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου παρουσιάζετο ἀνάγκη. Εἰς τὰς ἐνεργείας του ὀφείλεται ἡ ἵδρυσις Ὀρθοδόξων ναῶν ἐν Μελβούρνῃ καὶ Σίδνεϋ τῆς Αὐστραλίας. Ὁ Μπλάϋθ ὠνόμαζεν ἑαυτὸν οὐχὶ «Ἐπίσκοπον τῆς Ἱερουσαλήμ», ἀλλὰ «Ἐπίσκοπον τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας», φρονῶν καὶ λέγων, ὅτι εἷς εἶναι ὁ Ἱεροσολύμων κανονικὸς Ἐπίσκοπος, ὁ Ἕλλην Ὀρδόδοξος Πατριάρχης. Τούτου τὴν εὐλογίαν ἐζήτει ἑκάστοτε, ἐρχόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ ἢ ἀπερχόμενος εἰς περιοδείας, καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐμνημόνευεν ὡς κανονικοῦ Ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων. Ἐκτὸς ἄλλων ἱδρυμάτων ὁ Μπλάϋθ ἵδρυσεν ἐν Ἱεροσολύμοις τὸ Κολλέγιον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἄλλας σχολάς, ἐφρόντιζε δὲ ὅπως οἱ εἰς αὐτὰς φοιτῶντες Ὀρθόδοξοι παῖδες διδάσκωνται παρ᾽ Ὀρθοδόξου διδασκάλου τὴν κατήχησιν. Ἐν πλείστοις ζητήμασι τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς παρενέβαινεν ὡς ἀγαθὸς καὶ ἀμερόληπτος μεσίτης, ὑπὸ ζήλου πάντοτε κινούμενος ἀποστολικοῦ. Ἤλπιζεν, ὅτι ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐν ᾗ ὁ Κύριος ηὐχήθη ὑπὲρ τῆς ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, θὰ ἐκλίπωσιν αἱ τυχαῖαι καὶ καιρικαὶ διαφωνίαι καὶ θὰ ἐπέλθῃ ἡ ἕνωσις τῆς Ἀγγλικανικῆς μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως ταύτης εἰργάσθη ὅσον οὐδεὶς ἕτερος ὁ μακαρίτης Ἐπίσκοπος, προκαλέσας τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην ὅλων ὅσοι ηὐτυχήσαμεν προσωπικῶς αὐτὸν νὰ γνωρίσωμεν. Τῷ 1914 παραιτηθεὶς ὁ Μπλάϋθ μετέβη εἰς Λονδῖνον, ὅπου ἐτελεύτησε τὸν βίον τῷ 1915.

Τέσσαρα ἔτη πρότερον εἶχε τελευτήσει ὁ John Wordsworth, Ἐπίσκοπος Σαλισβουρίας (16 Αὐγούστου 1911), ὁ ἐκ τῶν διαπρεπεστάτων συγχρόνων ἡμῖν Ἱεραρχῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ 26 ἔτη ποιμάνας τὴν Ἐπισκοπὴν αὐτοῦ. Δεινὸς ἑλληνιστὴς καὶ λατινιστής, ἔξοχος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεύς, ὑπῆρξεν ὁ μακαρίτης Ἐπίσκοπος ταὐτοχρόνως διαπρύσιος κῆρυξ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς Ὀρθοδόξου, ἄριστος ἐν τούτῳ γενέμενος συνεργάτης τοῦ Ἐπισκόπου Μπλάϋθ. Ὁ Ἐπίσκοπος Ἰωάννης ἀνέπτυξεν ἰδιαιτέραν ἑνωτικὴν δρᾶσιν, ἰδίως μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Παλαιοκαθολικοῦ κινήματος ἐν Εὐρώπῃ, προσεπάθησε δὲ νὰ ἑνώσῃ τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων τῆς Ἀνατολῆς διὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Ἐπεσκέφθη ἐπανειλημμένως τὴν Ἀνατολήν, ὅσοι δ' ἐγνωρίσαμεν αὐτὸν προσωπικῶς ἐθαυμάσαμεν τὴν σοφίαν αὐτοῦ. Μελετήσας ἐπισταμένως τὴν διδασκαλίαν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἀπεφάνθη διὰ σοφῶν πραγματειῶν του, ὅτι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἔδει ν' ἀποδεχθῇ ἀνεπιφυλάκτως τὴν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων ἀνόθευτον σωζομένην ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ διδασκαλίαν. Πολλὰ γράψας κατὰ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἐπίσκοπος Ἰωάννης ὑπερημύνθη τῆς κανονικότητος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱεραρχίας, ὑπηρέτησε δὲ καθόλου τὴν Ἐκκλησίαν ὡς βαθὺς ἐπιστήμων θεολόγος, ὑποστηρίξας, πρὸς τοῖς ἄλλοις, θερμῶς τὴν πανεπιστημιακὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Ἀγγλικανικοῦ Κλήρου. Ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Μπλάϋθ ἱδρυθέντος ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, μὴ προφθάσας νὰ τελέσῃ καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Χαρτοὺμ τοῦ Σουδὰν ναοῦ.

Ἐκτὸς τῶν ἐπισκόπων τούτων, καὶ ἄλλοι Ἀγγλικανοὶ ἐπίσκοποι καὶ θεολόγοι προήγαγον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὸ ἔργον τῆς ἑνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, σήμερον δὲ μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι σχέσεις φιλικώταται. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας ἀνταλλάσσει φιλικὰ γράμματα πρὸς τὸν Κων/πόλεως καὶ λοιποὺς τῆς Ἀνατολῆς Πατριάρχας, δηλωτικὰ τῶν σχέσεων τούτων. Τῆς μελλούσης δογματικῆς ἑνώσεως, διὰ τῆς παρὰ πάντων ἀποδοχῆς τῶν ὀρθῶν δογμάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, προηγήθη ἤδη ἡ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης ἕνωσις.

Ἐν Ἀμερικῇ τὸ κίνημα τῆς ἑνώσεως φέρει γενικώτερον χαρακτῆρα, ζητοῦν νὰ συμπεριλάβῃ εἰς μίαν πνευματικὴν ποίμνην πάντας τοὺς χριστιανούς. Πιστεύομεν, ὅτι, κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Σωτῆρος, θὰ πραγματοποιηθῇ ποτε τοιαύτη ἕνωσις, καὶ βεβαίως ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς θὰ πρωτοστατήσῃ ἐν τοιαύτῃ θεαρέστῳ κινήσει. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ν' ἀπελευθερωθῇ πρῶτον ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ τὸ ὑπόδουλον ἔτι μέγα μέρος τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Ὁ διεξαγόμενος μέγας ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κατὰ τῆς τυραννίας καὶ τῆς ἀπολυταρχίας προσεγγίζει ἤδη πρὸς τὸ τέρμα του, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λήξῃ ἄνευ τῆς καταργήσεως τοῦ ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἀνατολῇ Τουρκικοῦ Κράτους. Οἱ Τοῦρκοι δύνανται νὰ ζήσουν μόνοι των ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐλεύθεροι, ἴδιον ἔχοντες Κράτος.

Δὲν εἶναι ὅμως δίκαιον νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἐξουσιάζοντες ἐπὶ χριστιανικῶν λαῶν, καταδυναστεύοντες καὶ κατασφάζοντες. Ἡ πάσχουσα χριστιανικὴ Ἀνατολή, τὴν ὁποίαν διηυλάκωσαν χείμαρροι μαρτυρικοῦ αἵματος, μετὰ δακρύων ζητεῖ βοήθειαν κατὰ τοῦ Τούρκου τυράννου. Οἱ ἀγαπῶντες τὸν Χριστὸν καὶ ἐπιθυμοῦντες τὴν διάδοσιν τοῦ Χρισιανισμοῦ, οἱ φίλοι τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἂς στρέψωσι τὴν προσοχήν των πρὸς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἂς πράξωσι πᾶν ὅ,τι δύναται ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν.

Ἀρχιμ. Χρυσοστομος Παπαδοπουλος

---

# ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

## Α΄

Ἡ ἐργασία, ἡ ἐπιβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὡς μέσον τελειοποιήσεως καὶ ἐπιτεύξεως τῆς κρείττονος ζωῆς, ἐθεωρεῖτο κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἀναξία ἐλευθέρου ἀνδρός. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ περιφρόνησις αὕτη τῆς ἐργασίας, ἀναλαβοῦσα μορφὴν θρησκευτικὴν καὶ στηριχθεῖσα ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ μὲν ἁγιότης καὶ ἡ εὐημερία ὑπάρχουσιν ἐν μόνῃ τῇ πνευματικῇ καὶ σωματικῇ ἀναπαύσει, ἡ δὲ ἐργασία εἶνε τὸ σημεῖον τῆς δουλείας,—ἡ περιφρόνησις αὕτη διῄρεσε τὴν κοινωνίαν εἰς

δύο τάξεις αὐστηρῶς διακεκριμένας καὶ ὑπὸ μεγάλου χάσματος χωριζομένας.

Ἡ αὐστηρὰ αὕτη τῶν τάξεων διάκρισις, παρατηρουμένη καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, συνετέλει ὥστε ἡ μὲν γεωργία, ἡ ναυτιλία, ἡ ἐμπορία κ.τ.τ. νὰ θεωρῶνται ἀνελεύθερα ἐπαγγέλματα, ἡ δὲ πολιτεία νὰ ἐκπροσωπῇ τὰ συμφέροντα εὐαρίθμων ἀτόμων, τῶν ἐλευθέρων καλουμένων, ὧν ἔργον ἦτο τὸ *πράττειν τὰ πολιτικὰ* καὶ τὸ *στρατεύεσθαι*. Ἰδιαιτέραν προσοχὴν προκαλεῖ τὸ κοινωνικὸν σύστημα τοῦ Λυκούργου, τὸ ἐν Σπάρτῃ ἐφαρμοσθέν, στηριζόμενον δὲ ἐν τῇ κοινότητι, ἥτις ἐκφαίνεται ἐν μὲν τῇ οἰκογενείᾳ ἐν μορφῇ μερικῇ, ἐν δὲ τοῖς κτήμασιν ἐν γενικῇ. Ὁ κοινωνισμὸς οὗτος, ὃν πικρότατα εἰρωνεύεται ὁ Ἀριστοφάνης ἐν ταῖς «Ἐκκλησιαζούσαις», ἀνεπτύχθη θεωρητικῶς ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, κατὰ τῶν κοινωνικῶν τοῦ ὁποίου θεωριῶν ἀντεπεξῆλθεν ὁ Ἀριστοτέλης· ἀλλ᾽ ἀμφότεροι οἱ κράτιστοι οὗτοι σοφοὶ διήρουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς φύσει ἐλευθέρους καὶ δούλους· οἱ ἐλεύθεροι προωρίζοντο διὰ τὸν πολιτικὸν βίον, διότι «ἄσχολον καὶ ταπεινὴν ποιοῦσι τὴν διάνοιαν αἱ βάναυσοι τέχναι».

Ἀλλὰ καὶ ἡ ρωμαϊκὴ πολιτεία, στρατιωτικὴ οὖσα καὶ πολιτική, ὑπεχρέου τοὺς ἡττημένους νὰ ἐργάζωνται πρὸς συντήρησιν τῶν νικητῶν. Τὴν περιφρόνησιν δὲ ἣν ᾐσθάνοντο οἱ Ρωμαῖοι πρὸς τὴν ἐργασίαν ἄριστα ὑποτυποῖ ὁ Κικέρων, ἐν οἷς λέγει, ἐπαναλαμβάνων τὰς σκέψεις τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων: «Τί ἔντιμον δύναται νὰ προέλθῃ ἐκ παντοπωλείου;»

Ἡ κοινωνικὴ αὕτη διαίρεσις, ὡς παρατηρεῖ ἐν πολυτίμῳ αὐτοῦ συγγράμματι ὁ Moreau Christophe, ἀναιροῦσα σπουδαῖα στοιχεῖα τοῦ ἀστικοῦ πολιτισμοῦ, παρημπόδιζε μὲν τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τῆς εἰδικότητος, ἀπενέκρου δὲ τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν, ἀποκλείουσα τὸ στάδιον τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναδείκνυνται τὰ ποικίλα χαρίσματα τῆς διανοητικότητος τῶν ἀνθρώπων.

Ἀλλ᾽ ἀνέτειλε τῆς χρυσῆς ἡμέρας τὸ βλέφαρον, αὐγάζον τὴν ἐν σκότει πλανωμένην ἀνθρωπότητα καὶ ὁδηγοῦν αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ζωῆς.

Ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς κηρύσσεται κήρυγμα μέγα εὐαγγελιζόμενον τὴν ἰσότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὴν χειραφέτησιν αὐτοῦ καὶ τὴν

ἀδελφότητα τῶν λαῶν: «Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ». Τὸ κήρυγμα τοῦτο, ἀνατρέπον κοινωνικὰ θέσμια καὶ καθεστῶτα ἐπὶ τῶν διακρίσεων στηριζόμενα, ἐγκαινίζει νέας ἀπόψεις πολιτικῶν καὶ πολιτειακῶν συστημάτων ἐπί τε τῆς κοινωνικῆς συνθέσεως καὶ τῆς ἄλλης τῆς ἀνθρωπότητος συγκροτήσεως, ἀρξαμένης οὕτω νὰ ἐμφανίζηται ἡμερωτέρα, φέρουσα τὸν φωτεινὸν τῆς ἀναγεννήσεως χιτῶνα καὶ κρατοῦσα τὴν δᾷδα τῆς ἀναμορφώσεως τῶν πάντων.

Ἀλλ᾽ οἱ πρὸς κέντρα λακτίζοντες καὶ τὸν Χριστιανισμὸν ὡς θρησκείαν χρεωκοπήσασαν ἀσμενίζοντες νὰ παρουσιάζωσιν, ἰσχυρίζονται ὅτι καὶ ἐν τῇ πραγματώσει τῶν κοινωνικῶν αὐτῆς ἀρχῶν ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ μόνην τὴν ἀποτυχίαν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ. Ἀλλὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐλέγχουσι προφανῆ κακοπιστίαν, παχυλὴν δὲ ἄγνοιαν στοιχειωδῶν ἀληθειῶν, ἐκφαινομένων ἐν τῇ ἠθικῇ καὶ ἱστορικῇ τοῦ κόσμου ἀνελίξει. Διότι εἶνε φιλοσοφικῶς καὶ ψυχολογικῶς ἀποδεδειγμένον, ἱστορικῶς δ᾽ ἐπικεκυρωμένον, ὅτι ἡ πραγμάτωσις τῶν μεγάλων ἰδεῶν καὶ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν δὲν ἐπιτελεῖται ἐν τῷ ἅμα. Ἑκάστη ἐποχὴ διατελοῦσα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἕξεων καὶ ἠθῶν, ἃ ὁ μακρὸς χρόνος ἀνήγαγεν εἰς θέσιν νόμου, δυσαπαλλάκτως μὲν ἔχεται τούτων, ἀφομοιοῖ δ᾽ ἐκ τῶν μεγάλων ἰδεῶν ὅ,τι ἐπιτρέπει ἡ διανοητικότης καὶ ὁ πολιτισμὸς αὐτῆς. Ἐκ τῆς ἐπόψεως ταύτης δυνάμεθα εὐκόλως νὰ κατανοήσωμεν τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῶν μέσων χρόνων, λυμαινομένων ὑπὸ τοῦ τιμαριωτισμοῦ καὶ τῆς κοινωνικῆς διακρίσεως, ἥτις ὅμως, ἕνεκα τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐστερεῖτο τῆς ἀρχαίας ἀπανθρώπου μορφῆς.

Ἐν τούτοις, ἡ ἀνθρωπότης, τῷ φωτὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν καταυγαζομένη, ἔβαινε σταθερῶς προοδεύουσα, ἡ δὲ ἐν τῇ Δύσει δημιουργηθεῖσα μεγάλη ζύμωσις ἐξεδηλώθη ἐν τῇ Μεταρρυθμίσει, ἥτις ἐνεκαίνισε νέας μεθόδους ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ σκέψει καὶ διήνοιξε νέας ὁδοὺς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως. Ὑπὸ τὸ φῶς τῶν νέων ἰδεῶν ἤρξατο ἐξεταζόμενον καὶ τὸ κοινωνικὸν ζήτημα, ἐν αἷς μάλιστα χώραις ἡ μὲν ἐλευθερία τοῦ πνεύματος συνεδυάζετο μετὰ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας, ἡ ἀνάπτυξις δὲ τῆς βιομηχανίας προῆγε τὸν πολιτισμόν, ἀλλ᾽ ἐπλούτιζε τοὺς ὀλίγους καὶ ἐδημιούργει τὰ ἄπειρα πλήθη τῶν ἐργατῶν, ταλαι-

πωρουμένων ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς γῆς, μαραινομένων ἐν ὑγροῖς καὶ ἀνηλίοις ἐργοστασίοις, τηκομένων ἐν τῷ καύσωνι τοῦ θέρους καὶ ἐν τῷ παγετῷ τοῦ χειμῶνος, ἐν τῇ πενίᾳ καὶ ἀθλιότητι καὶ τοῖς δακρύοις.

Καὶ ἐζητεῖτο ἡ λύσις τοῦ τραγικοῦ προβλήματος:—Ἐὰν ἡ ἐργασία θεωρῆται πηγὴ τοῦ πλούτου, τίς εἶνε ἡ αἰτία τῆς ἀνίσου διανομῆς αὐτοῦ; Διὰ τί δὲν δύνανται πάντες ἐξ ἴσου ν' ἀπολαύσωσι τὰ δῶρα τῆς φύσεως, τὰ προϊόντα τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα ὀφείλονται εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν πολλῶν, ἀλλ' ἄλλοι μὲν ἀφθόνως ἀπολαύουσιν αὐτῶν, ἄλλοι δὲ ὀλίγον ἢ οὐδαμῶς;

Ἰδοὺ τὸ μέγα πρόβλημα τὸ συνταράσσον τὴν ἀνθρωπότητα· ἰδοὺ τὸ αἴνιγμα, ὃ προβάλλεται ψυχρὰ καὶ ἄκαμπτος Σφίγξ πρὸς φιλοσοφοῦντα πνεύματα.

Καὶ ἐρωτᾶται: Ἡ ἄνισος διανομὴ τοῦ πλούτου ἀπορρέει ἐκ φυσικῶν νόμων ἢ εἶνε ἀποτέλεσμα ἀδίκων κοινωνικῶν ἕξεων; Καὶ τῆς ἀνισότητος ταύτης δὲν δύναται νὰ ἐπέλθῃ θεραπεία τις διὰ κρείττονος καὶ ἀνθρωπινωτέρας νομοθεσίας; Τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα ἐπεχείρησαν νὰ δώσωσι διαπρεπεῖς ἄνδρες, βαθεῖς γνῶσται τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς ψυχολογικῆς αὐτῆς συστάσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς, ἀπεγνωσμένας καταβάλλοντες προσπαθείας, ἵνα διεισδύσωσιν εἰς τὸ πολυσύνθετον καὶ μυστηριῶδες σύμπλεγμα τῶν νόμων τῶν διεπόντων τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐξιχνιάσωσι τὸ ἀνεξιχνίαστον τῆς δημιουργίας σχέδιον. Ἐντεῦθεν ἐμορφώθησαν θεωρίαι ἐπὶ θεωριῶν, ὑπισχνούμεναι τὴν λύσιν τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων καὶ τὴν ρύθμισιν τῆς ζωῆς τῶν πολλῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπολύτου ἰσότητος ἔν τε τῇ κτήσει καὶ τῷ κέρδει τῆς ἐργασίας· ἐμορφώθησαν περίφημοι οἰκονομικαὶ σχολαί, ὧν τὰ πορίσματα, ὡς ἐν τοῖς ἐφεξῆς θὰ δειχθῇ, σπουδαίως ἐπέδρασαν ἐπὶ τῶν κυβερνητῶν καὶ τῶν κυβερνωμένων, ὧν οὕτω οἱ ὀφθαλμοὶ διηνοίγοντο πρὸς νέον φῶς, ὡς ἡ κάλυξ τοῦ ἄνθους πρὸς τὸ φῶς τὸ ἡλιακόν.

Δρ Παρθενιος Κ. Πολακης

# ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

## ΣΧΕΤΙΚΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΟΡΥΒΟΝ

Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τοῦ «Ε. Κ.» ἐδημοσιεύσαμεν περίληψιν βραχεῖαν τῆς προσφωνήσεως τοῦ Σ. Μητροπολίτου πρὸς τοὺς συνελθόντας ἐν τῇ Μητροπόλει ἐπιστήμονας καὶ λογίους ἐπὶ ἱδρύσει Σωματείου ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἐκπαιδευτικὸς Σύλλογος». Τῆς προσφωνήσεως ἐδημοσίευσεν ἀργότερον ἐπὶ λέξει τὸ ἥμισυ ἡ «Ἑστία». Κρίνομεν ἀναγκαῖον, διὰ τὸν ἐγερθέντα θόρυβον, νὰ δημοσιεύσωμεν πλήρη τὴν προσφώνησιν.

Ἡ Α. Σ. εἶπε περίπου τὰ ἑξῆς:

***Ἀγαπητοὶ Κύριοι,***

Ἡ συνάθροισις τοιούτων ἐπιστημόνων ὑπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ταύτην στέγην μὲ τὴν πρόθεσιν ἱδρύσεως Σωματείου, σκοπὸν ἔχοντος τὴν παμμερῆ μελέτην τῶν ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων, προκαλεῖ ἐν ἐμοὶ τὰ εὐχαριστότερα τῶν αἰσθημάτων. Διότι δικαιοῦμαι νὰ συναγάγω ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου, ὅτι τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ μεγαλυνθέντος Ἔθνους ἐννοεῖτε ἐμπνεομένην ἐκ τῶν θρησκευτικῶν μας παραδόσεων ἀχωρίστως μετὰ τῶν ἐθνικῶν συνδεομένας. Καὶ συγκινοῦμαι ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ τόσον μᾶλλον, ὅσον ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κύκλῳ τῶν λογίων, τὸν ὁποῖον ἀντιπροσωπεύουσιν, οἱ φρονοῦντες καὶ διακηρύττοντες, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρέπει νὰ βασίζεται ἐπὶ μόνων τῶν δεδομένων τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν. Ὅτι δὲ δὲν λέγω εἰκασίας, ἀπόδειξις ἡ διαμαρτυρία, τὴν ὁποίαν μοῦ ἀπηύθυνε συνάδελφός σας ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, μὲ τὴν ρητὴν ἀξίωσιν νὰ ἀναγνωσθῇ πρὸς τὴν Συνέλευσίν σας ἀντὶ ἀπαντήσεως εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς Ἐπιτροπῆς· διαμαρτυρία οὐχὶ κατὰ τῆς προθέσεώς σας τοῦ νὰ ἱδρύσητε Σύλλογον Ἐκπαιδευτικόν, ἀλλὰ κατὰ τοῦ γεγονότος, ὅτι διὰ τοιοῦτον σκοπὸν συνέρχεσθε ὑπὸ στέγην ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἔχετε συμπάρεδρον εἰς τὰς σκέψεις σας καὶ τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ συμφωνήσετε μαζύ μου, ὅτι ἡ ἀντίληψις αὕτη δὲν ἀπορρέει ἀπὸ τὴν συνείδησιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ δογμάτων ξένων, ἀντιθέτων πρὸς τὴν ψυχικήν του σύνθεσιν καὶ τὴν τρισχιλιετῆ ἱστορίαν του, τῶν ὁποίων κυριαρχοῦσα γραμμὴ εἶνε ἡ θρησκευτικότης.

Κατὰ τὴν γνώμην μου τὸ ἱδρυόμενον Σωματεῖον εἶνε προωρισμένον νὰ παράσχῃ σπουδαίαν εἰς τὴν μεγεθυνθεῖσαν πατρίδα μας ὑπηρεσίαν, ἐὰν ἀκολουθήσῃ αὐστηρῶς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης ἔξω πάσης φατριαστικῆς ἀποκλειστικότητος. Θεωρῶ τοῦτο ὅρον ἀπαραίτητον εὐδοκιμήσεως αὐτοῦ. Οἱ προηγηθέντες γλωσσικοὶ ἀγῶνες καὶ ἡ ἐξακολουθοῦσα ἔτι ἀνώμαλος κοινωνική μας κατάστασις εἶνε συνθῆκαι δυσμενεῖς διὰ τὸ Σωματεῖον, δὲν θὰ σᾶς ἀποκρύψω δ' ὅτι, ἐὰν δὲν ἐγνώριζα ὡς ἀκραιφνῆ φιλελεύθερα τὰ πρόσωπα τὰ σχόντα τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συσκέψεως ταύτης καὶ ἂν δὲν ἤμην βέβαιος ὅτι πάντες οἱ συνελθόντες εἶνε φίλοι τοῦ καθεστῶτος, οὔτε τὴν αἴθουσαν θὰ ἤνοιγον εἰς τὴν Συνέλευσιν, οὔτε τῶν συσκέψεων αὐτῆς θὰ μετεῖχον. Ὑπάρχει ὅμως καὶ εὔθικτος χορδὴ τῶν ἀντιθέσεων ἐπὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος πρὸς παράκαμψιν δὲ τῶν ἐκ τούτου σκοπέλων θεωρῶ ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἀποκλειστικότης, χαίρω δὲ πληροφορούμενος, ὅτι τῆς συσκέψεως ταύτης μετέχει καὶ ὁ κ. Καραπᾶνος κεκηρυγμένος ὀπαδὸς ὑπερδημοτικῆς τάσεως. Θέλω ὅμως νὰ προσέλθουν καὶ ἄλλοι τῆς αὐτῆς Σχολῆς καὶ συγκεκριμένως θὰ χαρῶ νὰ ἴδω μετέχοντας τοῦ Σωματείου τοὺς κ. κ. Γληνόν, Δελμοῦζον καὶ Τριανταφυλλίδην, ὄχι μόνον διότι ἀπαιτεῖται κοινὴ πάντοθεν συνεισφορὰ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν λύσιν τῶν πολλῶν ἐκπαιδευτικῶν προβλημάτων, ὅσα ἤδη ἀναγράφονται εἰς τὸ Καταστατικὸν καὶ ὅσα ἐν τῇ περαιτέρω ἐρεύνῃ θὰ τεθῶσιν, ἀλλὰ καὶ διότι ἤρεμος ἐπιστημονικὴ διατύπωσις τῶν ἀντιθέτων γνωμῶν ἐπὶ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κειμένου νόμου διὰ τὴν γλωσσικὴν μορφὴν τῶν διδακτικῶν βιβλίων, ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τὰ κάλλιστα τῶν ἀποτελεσμάτων. Ἐγὼ τοὐλάχιστον, ἐπικοινωνήσας ἤδη χωριστὰ μὲ ἐπιφανεῖς ἀντιπροσώπους τῶν δύο τάσεων, κατέχομαι ὑπὸ αἰσιοδοξίας. Τελειώνω ἐπικαλούμενος ἐπὶ τὸ ἔργον σας τὰς εὐλογίας τοῦ Ὑψίστου.

**ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ**

Ὁ κ. A. D. F. Hamlin, Καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ «Κολομβία» Νέας Ὑόρκης, Ἀτιπρόσωπος τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐπιτροπῆς βοηθειῶν τῶν δεινοπαθούντων Ἑλλήνων τῆς Ἀσίας, εὑρίσκεται ἐν Ἀθήναις κατευθυνόμενος εἰς Κων/πολιν, ὁπόθεν θὰ μεταβῇ εἰς ἐπίσκεψιν Τραπεζοῦντος, Σαμψοῦντος, Σμύρνης καὶ ἄλλων κέντρων ἑλληνικῶν τῆς Ἀσίας. Σκοπὸς τῆς ἐπισκέψεώς του ταύτης εἶνε νὰ ἀντιληφθῇ δι' αὐ-

τοψίας τὰς ἀνάγκας τῶν ἑλληνικῶν πληθυσμῶν, νὰ ὀργανώσῃ δὲ τοπικὰς ἐπιτροπὰς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κατὰ τόπους Μητροπολίτου διὰ τὴν τελεσφορωτέραν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς περιθάλψεως. Ἅμα ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας ἐπεσκέφθη τὸν Σεβ. Μητροπολίτην, μεθ' οὗ γνωρίζεται ἐκ Νέας Ὑόρκης, ἐπιδώσας ἰδιόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ διαπρεπὴς Ἀμερικανός, ὁ ἐρχόμενος ἐκ τοῦ Νέου Κόσμου νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἀδελφῶν μας, εἶνε υἱὸς τοῦ Cyrm Hamlin, τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ ἐπὶ μακρὰ ἔτη διευθυντοῦ τοῦ ἐν Κων/πόλει Ροβερτείου Κολλεγίου, τὸ ὁποῖον, ἀρχίσαν τὴν λειτουργίαν του τῷ 1863 μὲ 4 μαθητάς, προήχθη τάχιστα εἰς πρώτης τάξεως ἐκπολιτιστικὸν κέντρον δι' ὅλην τὴν Ἀνατολήν. Ὁ κ. Hamlin ἐγεννήθη ἐν Κ/πόλει, ἐκεῖ διῆλθεν ὁλόκληρον τὴν παιδικήν του ἡλικίαν καὶ ἐκεῖ, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, ἔγεινε φίλος τῶν Ἑλλήνων.

**Ο ΟΥΙΛΣΩΝ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ**

Ἡ ἐν μέσῳ ἡμῶν παρουσία τοῦ κ. Hamlin παρέχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ δημοσιεύσωμεν ἐπιστολὴν τοῦ Προέδρου Οὐΐλσωνος ἀπευθυνθεῖσαν, ἐν ᾧ χρόνῳ, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ παρ. ἔτους, ὁ Σ. Μητροπολίτης διέτριβεν ἐν Ἀμερικῇ, πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνο - Ἀμερικανικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς συσταθείσης πρὸς περίθαλψιν τῶν Ἑλλήνων τῆς Μ. Ἀσίας, κ. Frank Jackson.

Ἡ θαυμασία αὕτη ἐπιστολή, δι' ἧς ὁ Πρόεδρος υἱοθετεῖ τὰς ἐνεργείας τῆς Ἐπιτροπῆς, ἔχει ὡς ἑξῆς:

« *Ἀγαπητὲ κ. Jackson,*

Ἑκάστη δικαία προσπάθεια τοῦ λαοῦ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν πρὸς ἀνακούφισιν τῶν φοβερῶν δεινοπαθημάτων τῶν Ἑλλήνων τῆς Μ. Ἀσίας ἀπολαύει τῆς ἐγκαρδίου μου συμπαθείας. Οὐδεὶς ὑπέφερε περισσότερον ἢ ἀδικώτερον ὅσον ἐκεῖνοι. Οἱ Ἕλληνες οὗτοι συνδέονται διὰ πολλῶν δεσμῶν πρὸς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ φιλελευθέρου λαοῦ τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος μάχεται πρὸς ἀπελευθέρωσιν ὅλων τῶν ἀσθενῶν καὶ καταδυναστευομένων ἐθνικοτήτων ἀπὸ τῆς σκληρότητος καὶ καταδιώξεως τῶν ἰσχυρῶν καὶ μοναρχικῶν κυβερνήσεων. Οἱ Ἕλληνες τῆς Μ. Ἀσίας διὰ τῆς οἰκονομίας καὶ ἐργατικότητός των ἀπέδειξαν, ὅτι κατέχουν τὰ πλέον ἀπαραίτητα πλεονεκτήματα διὰ τὴν εἰς τὸ μέλλον οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς εὐφόρου ταύτης χώρας. Ἡ σταθερὰ ἀφοσίωσίς των εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, παρὰ τὰς καταδιώξεις καὶ τὰς ἀπειλάς,

εἶνε δι᾽ αὐτοὺς θερμὴ σύστασις πρὸς ὅλους, οἵτινες ἐπίστευον εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Καὶ ἡ ἐμμονή των εἰς τὰ ἰδεώδη τῆς συνταγματικῆς Κυβερνήσεως πρέπει νὰ τοὺς καταστήσῃ ἰδιαιτέρως ἀντικείμενον ἐγκαρδίου συμπαθείας διὰ τὸν Ἀμερικανικὸν λαόν, τοῦ ὁποίου τὰ θεμέλια τοῦ πολιτικοῦ οἰκοδομήματος εἶνε ἡ ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία.

Διὰ τοῦτο ἐγκρίνω μετὰ θέρμης τὰς προσπαθείας, ἃς καταβάλλει ἡ «Relief Committee for the Greeks of Asia Minor» πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δεινοπαθούντων Ἑλλήνων τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ συνιστῶ τὴν συνεχῆ καὶ ἐξακολουθητικὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους ὅλων τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων καὶ φίλων τῆς Ἑλλάδος».

Διατελῶ κλπ.

*(Ὑπογρ.)* WOODROW WILSON

**ΕΙΡΗΝΗ!**

Τὰ τηλεγραφήματα τῶν ἡμερῶν τούτων ἤγγειλαν, ὅτι, τῆς Γερμανίας ἐξαναγκασθείσης νὰ ἀποδεχθῇ ὁριστικῶς τοὺς ἐπιβληθέντας εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν Συμμάχων ὅρους τῆς εἰρήνης, ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ὑπογράφεται αὕτη ὑπὸ τῆς πρώτης. Κατεδαμάσθη λοιπὸν τὸ θηρίον τὸ ἄγριον, καὶ ἐσώθη ἡ ἀνθρωπότης. Ὁλόκληρος ὁ κόσμος ἐδέχθη τὸ εὐτυχὲς ἄγγελμα μετ᾽ ἀνεκφράστου ἀνακουφίσεως, θὰ ἑορτάσῃ δὲ τὸ μέγιστον τοῦτο ἱστορικὸν γεγονὸς μετ᾽ ἀκρατήτου ἐνθουσιασμοῦ, ἀνταξίου πρὸς τὴν ὑψίστην αὐτοῦ σημασίαν. Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ ἐπιδὼν ἐπὶ τὴν κάκωσιν τῶν τοσαῦτα δεινὰ ὑποστάντων λαῶν. Μετὰ τοὺς Γερμανοὺς θὰ ἔλθῃ ταχέως καὶ ἡ σειρὰ τῶν ἀνταξίων συμμάχων των, καὶ ἡ ἀνθρωπότης, ἀναγεγεννημένη ἀπὸ τῆς ἀπαραδειγματίστου ταύτης συμφορᾶς, ἄνετος θὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ νέου ὑψηλοῦ καὶ ἠθικοῦ πολιτισμοῦ νέαν ἀρχίζουσα σταδιοδρομίας περίοδον.

**ΣΟΦΟΝ ΔΙΔΑΓΜΑ**

Ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐλ. Βενιζέλος, πληροφορηθεὶς ὅτι ἔρανοι ἐνεργοῦνται πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος του εἰς ἔκφρασιν τῆς πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, διεβίβασεν εἰς τὸν πρὸς αὐτὸν ἀγγείλαντα τὸ πρᾶγμα τὴν ἀκόλουθον σοφὴν ἐν τῇ πρακτικότητί της καὶ μεγάλην ἐν τῇ ἠθικῇ της σημασίᾳ ἀπάντησιν:

«Εὐχαριστῶ δι᾽ ἀνακοίνωσιν ὑμῶν. Λυποῦμαι μὴ δυνάμενος νὰ συγχαρῶ ὑμᾶς διὰ τὴν πρότασιν, ἣν κρίνω ἀτυχῆ. Τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν

ἀνδριάντας ἐγείρουσιν οἱ συμπολῖταί των μετὰ τὸν θάνατόν των. Διότι μετὰ τὸ πέρας τοῦ σταδίου των δύναται νὰ εἶνε τελικὴ ἡ περὶ αὐτῶν κρίσις. Ἂν ἤρχιζεν ἡ ἀνέγερσις ἀνδριάντων εἰς ζῶντας πολίτας, θὰ κατέληγε συχνότατα εἰς κατάργησιν τῶν ἀνδριάντων των, ὅταν, μεταβληθεισῶν τῶν περιστάσεων, θὰ μετεβάλλοντο τὰ πρὸς αὐτοὺς αἰσθήματα τῶν συμπολιτῶν των. Τοιοῦτο θέαμα δὲν νομίζω ὅτι ἔχει τι τὸ ἐποικοδομητικόν».

Οὕτω σκέπτεται διάνοια μόνον κατ᾽ ἐξοχὴν νηφαλία, οὐχὶ τὴν δόξαν λογιζομένη ὡς τελικὸν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος τέρμα, ἀλλὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἔθνους.

## ΚΑΤ᾽ ΕΚΛΟΓΗΝ

** Ὁ ὑφυπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν τῆς Γαλλίας κ. Ἀμπραμὶ καὶ ὁ Υπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Πισὼν ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριῶν τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς ἔπλεξαν μετ᾽ ἐνθουσιασμοῦ τὸ ἐγκώμιον τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

Ἡ Βουλὴ μετὰ ζωηρῶν εὐφημιῶν καὶ χειροκροτημάτων διὰ ψήφων 349 κατὰ 137 ἐψήφισε πρότασιν τοῦ μὲν πρώτου ὅπως «ἐκδηλώσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα», ὡς βοηθήσαντα μετ᾽ ἀφοσιώσεως τὴν Γαλλίαν εἰς στιγμὰς δυσκόλους δι᾽ αὐτήν, τοῦ δὲ δευτέρου, ὅπως «ἐκφρασθῶσιν εὐχαριστίαι πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ βήματος τούτου»·

«Οὐδέποτε—εἶπεν ὁ ὑπουργὸς—ἔσχομεν συμμάχους εὐσταθεστέρους, πιστοτέρους καὶ γενναιοτέρους τῶν Ἑλλήνων».

** Ἐτηλεγραφήθη ἐκ Ῥώμης, ὅτι Καρδινάλιος τῶν ἐν τῷ Βατικανῷ ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς πρὸς Γάλλον δημοσιογράφον:

«Εἰς τὸ Βατικανὸν ἐπιθυμοῦμεν ζωηρῶς τὴν ἕνωσιν μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν Σερβίας, Βουλγαρίας καὶ Ρουμανίας, αἵτινες εὐνοοῦσι τὸ σχέδιον τοῦτο (δηλ. τῆς ἑνώσεως).

«Δὲν ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, προσέθηκεν ὁ Καρδινάλιος.

«Ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀνήκει εἰς τὰ πτωχὰ καὶ μικρὰ ἐθνικὰ «ζωάρια». Ἔχει μεγάλην ἰδέαν περὶ ἑαυτῆς, καὶ νομίζει ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ προκόψῃ μόνη».

Αὐτὴ εἶνε ἡ γλῶσσα τοῦ Παπισμοῦ.

** Ἡ κατὰ τῶν Μπολσεβίκων λαϊκὴ ἀντίδρασις ἐν Ρωσίᾳ προσέλαβε τὸν χαρακτῆρα θρησκευτικοῦ κινήματος. Ὁ Λενὶν ἐχαρακτηρίσθη ὡς ὁ Ἀντίχριστος τῶν προφητειῶν.

** Τοῦρκοι λῃσταὶ λεηλατήσαντες τὴν πόλιν Σόμα ἀπήγαγον τὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον καὶ τέσσαρας δημογέροντας.

** Ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατελήφθη ἤδη καὶ ἡ περιφέρεια Περγάμου ὡς καὶ τὸ παράλιον Δεκελῆ.

** Ἡ Κοινοτικὴ Ἐπιτροπὴ Σμύρνης ἠγόρασεν ἵνα δωρήσῃ εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης πολύτιμον καὶ ἱστορικὴν ἔπαυλιν ἐν τῷ προαστείῳ Βουτζᾶ.

** Συνεστήθη Ἐπιτροπὴ πρὸς συλλογὴν ἐράνων διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς διασήμου μητροπόλεως τῶν Ρέϊμς.

** Ὁ ἐν Παρισίοις εὑρισκόμενος Ἀρμένιος Πατριάρχης Μακ. κ. Ἐφραὶμ ἐν ἐπισκέψει του πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος ἐξεφράσθη ἐνθουσιωδῶς ὑπὲρ τῆς στενῆς συνεργασίας τῶν δύο ἐθνῶν.

** Θαυμασίαν προσφώνησιν ἀπέτεινε πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἠθικῶν Ἐπιστημῶν κατὰ τὴν πανηγυρικὴν τελετὴν τῆς ἀνακηρύξεώς του ὡς μέλους αὐτῆς.

Ὁ Ἕλλην Πρωθυπουργός, ἐν τῇ ἀπαντήσει του ἐμποιησάσῃ βαθεῖαν ἐντύπωσιν, εἶπε καὶ τάδε, ἅτινα δέον νὰ εἶνε ὁ γνώμων τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν:

«Ἡ εἴσοδος ἡμῶν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν ὀφείλεται ἀναμφιβόλως εἰς τὸ γεγονός, ὅτι πάντοτε ὑπεστήριξα, ὅτι ἐν τῇ πολιτικῇ ζωῇ *δὲν πρέπει ποτὲ νὰ χωρίζῃ τις τὴν ἠθικὴν ἀπὸ τῆς πολιτικῆς*».

Ἐὰν ἡ πολιτικὴ ἐκανονίζετο πάντοτε ὑπὸ τῆς ἠθικῆς, ὁ κόσμος θὰ ἦτο ὅλος διάφορος τοῦ νῦν, καὶ δὲν θὰ ἐθρήνει ἡ ἀνθρωπότης καὶ πάντοτε μέν, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῷ τελευταίῳ πολέμῳ, τόσας ἀπωλείας εἰς αἷμα εἰς πνεῦμα, εἰς δυνάμεις τεραστίας.

Ἡ ἀνήθικος πολιτικὴ τῶν πολιτικῶν ἐκράτησεν ἐπὶ πλέον ἐπὶ αἰῶνας μακροὺς ἐν δουλείᾳ λαοὺς εὐγενεῖς, ἀξίους τύχης πολὺ καλλιτέρας καὶ δυναμένους νὰ καταστῶσιν ἡ πρωτοπορεία τοῦ πολιτισμοῦ.

Νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι ἀπὸ τοῦδε θὰ ἀδελφωθῶσιν ὁριστικῶς ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἠθική:

** Ὁ Ἄγγλος κ. Πέμπερ Ρήϊβς ἐδώρησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον 100 τόμους σπανίων συγγραμμάτων.

Τὴν δωρεάν του συνώδευσε δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Πρύτανιν κ. Γαζέπην μεστῆς φιλελληνικῶν αἰσθημάτων.

** Μέγα μέρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Πανεπιστημίου Ὀξφόρδης καὶ πολλοὶ καθηγηταὶ εἶχον ἀποφανθῆ, ὅπως ἐν τῷ νέῳ ὀργανικῷ Κανονισμῷ τοῦ Πανεπιστημίου καταργηθῇ τὸ ὑποχρεωτικὸν τῶν ἐξετάσεων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ἡ γνωμοδότησις αὕτη προὐκάλεσεν ἀληθῆ θύελλαν ἐν ταῖς τάξεσι τῶν θαυμαστῶν τῆς κλασικῆς Ἑλληνικῆς παιδείας.

Πυκνόταται ἐπιστολαὶ ἐδημοσιεύοντο εἰς ὅλας τὰς ἀγγλικὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικά, ἰδίᾳ δὲ ἐν τοῖς «Τάϊμς», συνηγοροῦσαι ὑπὲρ αὐτῆς καὶ χαρακτηρίζουσαι αὐτὴν ὡς «ἀπαραίτητον παράγοντα καὶ στοιχεῖον διὰ τὴν ἠθικὴν εὐρωστίαν τοῦ δημοσίου ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτικοῦ βίου».

Τὸ ζήτημα τεθὲν εἰς ψηφοφορίαν ἐν τῇ Ἀκαδημαϊκῇ Συγκλήτῳ τῆς Ὀξφόρδης ἐλύθη ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς διὰ ψήφων 312 κατὰ 306.

** Ὁ Πανιερ. Μητροπ. Σμύρνης κ. Χρυσόστομος διεβίβασε πρὸς τὸν Πρόεδρον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς μακρὸν τηλεγράφημα, δι'

οὗ ὑποδεικνύει ὡς δίκαιον τὸν καθορισμὸν διὰ τὴν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἑλλάδα συνοριακῆς γραμμῆς, ἀκολουθούσης τὴν 31ην γεωγραφικὴν μοῖραν.

Αὕτη ἀπὸ τῆς Μαύρης θαλάσσης κατέρχεται εὐθεῖα κάτω εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρυμέδοντος εἰς τὸν κόλπον τῆς Παμφυλίας ἐν τῇ Μεσογείῳ.

Ὁ δ' Εὐρυμέδων—ἐξακολουθεῖ ὁ Σεβ. Σμύρνης—εἶνε ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ὅ,τι καὶ ὁ Μαραθὼν καὶ ἡ Σαλαμὶς διὰ τὰς παρ' αὐτῷ νίκας τοῦ Κίμωνος.

** Εἰς τοὺς «Τάϊμς» ἀνεκοινώθη ὑπὸ Ρώσου δραπετεύσαντος ἐκ τῶν φυλακῶν τῆς Πετρουπόλεως καὶ ἐπιστρέψαντος εἰς Ἀγγλίαν, ὅτι οἱ Μπολσεβίκοι ἀπηγόρευσαν τὴν χρῆσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τοὺς ἐγκαθείρκτους, διότι χαρακτηρίζεται ὑπ' αὐτῶν ὡς «ἀντεπαναστατικὸν βιβλίον».

** Ὁ διαβόητος φιλότουρκος Πιὲρ Λοτὶ ἐξακολουθεῖ ν' ἀγωνίζεται δι' ἀρθρογραφίας ὑπὲρ τῆς Τουρκίας.

Ἐννοεῖται, ὅτι τὰ φιλοτουρκικά του ἐπιχειρήματα κατὰ φυσικὸν λόγον στρέφονται κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἔσχε—λέγει—συνείδησιν τῆς... ὑπερόχου Τουρκικῆς καλλονῆς.

Τὸν Γάλλον ἀρθρογράφον ἀνῄρεσεν ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ ὁ «Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης» τῆς παρισινῆς ἐκδόσεως ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ σύμμαχοί μας Ἕλληνες».

«Εἶνε λυπηρὸν—λέγει ἡ ἐφημερὶς—νὰ βλέπῃ τις μίαν φιλολογικὴν δόξαν τῆς Γαλλίας νὰ περιφρονῇ τὴν πηγὴν τῆς ἰδίας του μορφώσεως, διότι ἡ ποίησις, ἡ φαντασία, ἡ λεπτὴ χάρις καὶ πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸ τάλαντόν του εἶνε οὐσιαστικῶς ἑλληνικά».

** Ἀλλὰ καὶ ὁ Ρενὲ Πυὼ δι' ἄρθρου του ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ «Ἑλληνικοῦ Δελτίου» ἐπικρίνει δριμέως τὴν παράδοξον ἰδεολογίαν τοῦ Λοτί, ἀναιρῶν πάντα τὰ φιλοτουρκικὰ ἐπιχειρήματά του.

** Ἡ Καλλίπολις διεβίβασε πρὸς τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Εἰρήνης ψήφισμα ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως τῆς Θρᾳκικῆς Χερσονήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

** Ἡ «Πολιτεία» Ἀθηνῶν ἀναφέρει, ὅτι τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν κ. Δωρόθεον ἠρώτησεν ἐν Παρισίοις ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ρουμανίας ἂν τῆς μελλούσης ἐκλογῆς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου θὰ μετάσχωσι καὶ ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Ρωσία ὡς ὀρθόδοξοι.

Καὶ ὁ Τοποτηρητὴς ἠναγκάσθη ν' ἀναπτύξῃ τὰ περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοκεφάλου.

Καὶ προσέθηκεν, ὅτι, ἐὰν αἱ ἐπὶ μέρους ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι θελήσουν νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου καὶ παύσουν οὕτω νὰ ἦνε αὐτοκέφαλοι, τότε βεβαίως θὰ δυνηθοῦν νὰ μετάσχουν τῆς ἐκλογῆς.

# ΧΡΟΝΙΚΑ

*Ἱερὰ Σύνοδος.* — Μὴ ἀποδειχθεισῶν βασίμων τῶν καταγγελιῶν, ἠθῳώθησαν οἱ ἱερεῖς Ἰω. Ἀθανάσαινας, τῆς ἐπισκοπῆς Μεσσηνίας, κατηγορηθεὶς ἐπὶ ἐξυβρίσει κλπ., Βασίλ. Νινιός, τῆς ἐπισκ. Μεσσηνίας, κατηγορηθεὶς ἐπὶ ἀρνήσει ὑπηρεσίας, καὶ ὁ ἀρχιμ. Ἀλέξ. Σωτηρόπουλος, κατηγορηθεὶς ἐπὶ με-

ροληπτικῇ διεξαγωγῇ ἀνακρίσεων. Ἐπίσης ἠθῳώθη, λόγῳ ἀμφιβολιῶν, ὁ ἱερεὺς Σπυρ. Σπυρόπουλος, τῆς ἐπισκ. Φθιώτιδος, κατηγορηθεὶς ἐπὶ μέθει κλπ.

— Κατεδικάσθη εἰς ἀργίαν ἑνὸς ἔτους ὁ ἱερεὺς Θεοφ. Καρακατσάνης, τῆς ἐπισκ. Κορινθίας, κατηγορηθεὶς ἐπὶ ἀναρμόστῳ συμπεριφορᾷ κλπ.

— Κατεδικάσθη ἐρήμην εἰς καθαίρεσιν ὁ ἱερεὺς Κωνστ. Π. Συκιώτης, τῆς ἐπισκ. Φθιώτιδος, κατηγορηθεὶς ἐπὶ τύψει.

— Ἐκηρύχθησαν ἔκπτωτοι τοῦ ἀξιώματός αὐτῶν καὶ κατεδικάσθησαν εἰς πενταετῆ στέρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι οἱ σύμβουλοι τῆς ἱ. Μονῆς Καρακαλά, τῆς ἐπισκ. Ἀργολίδος, Γερ. Τριανταφύλλου καὶ Γρ. Διαμαντόπουλος, ἱερομόναχοι, κατηγορηθέντες ἐπὶ κακῇ διαχειρίσει τῆς περιουσίας τῆς ἐν λόγῳ Μονῆς.

— Ἐπὶ τῆς καταγγελίας κατὰ τῶν μοναχῶν τῆς ἱ. Μονῆς Παναγίας Κορυφῆς Ζαφ. Χατζοπούλου καὶ Ἰγν. Σταυροπούλου, κατηγορηθέντων ἐπὶ κακῇ διαχειρίσει τῆς περιουσίας τῆς Μονῆς, ἀπεφασίσθη ἵνα παραπεμφθῇ ὁ φάκελλος εἰς τὸ Γ. Ἐκκλ. Ταμεῖον πρὸς διοικητικὴν ἐνέργειαν, ἅτε τῶν μηνυτῶν μὴ ἀναλαμβανόντων τὴν εὐθύνην τῶν μηνύσεων.

— Ἐν ταῖς συνεδρίαις τῆς 10 καὶ 11 ἱσταμένου ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀσχοληθεῖσα ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τῶν ἱερέων ἐκείνων, ὧν αἱ χειροτονίαι ἦσαν ἀντικανονικαὶ καὶ παράνομοι, ἐξέδωκε τὰς ἀκολούθους ἀποφάσεις:

Ἐθεωρήθησαν εὑρισκόμενοι ἐν τάξει ὁ ἱερ. Δημ. Διαμαντόπουλος, ἐκ Σουφλίου τῆς Θράκης, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σεβ. μητροπ. Μογλενῶν κ. Πολυκάρπου ὁ ἱερ. Νικόλ. Βαδυβούλης, ἐκ Μετσόβου, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σεβ. μητροπ. Δράμας κ. Ἀγαθαγγέλου, ὁ ἱερ. Βασίλ. Κουτσουλιᾶς τῆς ἐπισκ. Θεσσαλιώτιδος, χειροτονηθεὶς ἐν Ἁγ. Ὄρει ὑπὸ τοῦ Σεβ. μητροπ. πρ. Σωζουπόλεως, καὶ οἱ ἱερ. τῆς ἐπισκοπῆς Τριφυλλίας Κωνστ. Πολίτης, Παν. Παπαναστασίου καὶ Χρ. Παπαδόπουλος, χειροτονηθέντες ὑπὸ τοῦ Θ. ἐπισκ. Ἀρδαμερίου κ. Ἰωακείμ.

Ἐκηρύχθησαν δὲ ἄκυροι αἱ χειροτονίαι τῶν ἑξῆς. Ἠλία Γεωργακάκου, τῆς ἐπισκ. Γυθείου, χειροτονηθέντος ὑπὸ τοῦ Σ. μητρ. Δράμας· Παναγ. Καραστατήρα, τῆς ἐπισκ Μονεμβασίας, χειροτονηθέντος ὑπὸ τοῦ Θ. ἐπισκ. Ἀρδαμερίου Φωτίου Καραδήμου, τῆς ἐπισκ. Θεσσαλιώτιδος, χειροτονηθέντος ὑπὸ τοῦ Θ. ἐπισκ. Κίτρους κ. Παρθενίου, καὶ Παναγ. Παπαδοπούλου, τῆς ἐπισκ. Μονεμβασίας, χειροτονηθέντος τῷ 1916 ἐν τῇ Μονῇ Μακρυμάλλης, τῆς ἐπισκοπῆς Χαλκίδος, τῇ μὲν 18ῃ Αὐγούστου εἰς διάκονον, τῇ δὲ 19ῃ εἰς ἱερέα, τῇ δὲ 21ῃ ἀπελύθη ὑπὸ τῆς Α. Σ.

*Ἀνώτατον Ἐκκλ. Δικαστήριον.* — Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Τετάρτης (12) ἐξεδικάσθη ἡ ὑπόθεσις τοῦ Σ. ἐπισκόπου Παροναξίας κ. Ἱεροθέου. Ἡ ἔκδοσις τῆς ἀποφάσεως ἀνεβλήθη ἕνεκα αἰφνιδίας ἀδιαθεσίας τοῦ Σ. μητροπ. Μαρωνείας κ. Μελισσηνοῦ.

Τῇ 24ῃ ἱσταμένου θὰ ἐξετασθῇ ἡ ὑπόθεσις τοῦ Σ. ἐπισκ. Ὕδρας κ. Προκοπίου.

***Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς πρὸς τὸν Σρατὸν ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ.*** —Ὁ ἀρχιστράτηγος κ. Λ. Παρασκευόπουλος ἐκοινοποίησε πρὸς τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα τὴν ἑξῆς ἡμερησίαν διαταγὴν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ:

«*Ἡ Γερμανία ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς Συμμάχους σήμερον, ὅτε ἔληξεν ἡ προθεσμία τῆς ἀνακωχῆς, ὅτι, ὑποκύπτουσα εἰς τὴν βίαν, ὑποτάσσεται εἰς τοὺς ὅρους αὐτῶν καὶ δέχεται νὰ ὑπογράψῃ τὴν συνθήκην τῆς εἰρήνης. Ἡ ὑπογραφὴ θὰ γείνῃ ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος εἰς τὴν ἱστορι-*

*κὴν αἴθουσαν τῶν ἀνακτόρων τῶν Βερσαλλιῶν. Οὕτω ὁ κόσμος ἀρχίζει ν᾽ ἀναπνέῃ πλέον. Ὁ ἰσχυρότερος τῶν ἐχθρῶν μας ἀναγνωρίζει ὁλοσχερῶς τὴν ἥτιάν του καὶ ὑποτάσσεται εἰς τὴν θέλησιν τῶν Συμμάχων, οἵτινες τῷ ἐπέβαλον τοὺς βαρεῖς. ἀλλα καὶ δικαίους ὅρους των.*

*Την ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης ταύτης θὰ ἐπακολουθήσῃ ταχέως καὶ ἡ ὑπογραφὴ μετὰ τῶν ἀμεσωτέρων μας ἐχθρῶν, τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Τουρκίας. Ἡ ὑποταγὴ καὶ τούτων εἰς τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης, τοὺς ὁποίους θὰ ἐπιβάλωσι καὶ εἰς αὐτοὺς οἱ Σύμμαχοι, θὰ φέρῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τόσας χιλιάδας δούλων ἀδελφῶν μας, ὡς καὶ εἰς τοὺς συγκατοικοῦντας μετ᾽ αὐτῶν λαούς, καὶ θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ γείνῃ ἰσχυρὸν καὶ πλούσιον Κράτος καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης, τὴν ὁποίαν ἀσφαλίζει ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν.*

*Ὁ Ἐθνικὸς Στρατὸς δύναται νὰ εἶνε ὑπερήφανος διὰ τὴν συμμετοχὴν αὐτοῦ εἰς τὸ γιγαντιαῖον αὐτὸ ἔργον. Αἱ εὐχαὶ καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Ἔθνους συνοδεύουσι τὸν στρατόν του».*

*Ἐλευθ. Βενιζέλος*
*Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν.*

***Μητροπολιτικὴ χοροστασία.*** — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ (9) ὁ Σ. Μητροπολίτης χοροστατήσας κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως, ὡμίλησε πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀναπτύξας τὴν ἐν τῷ κηρύγματι τοῦ θείου λόγου ἐνέργειαν τῶν Ἀποστόλων.

— Τὴν Α. Σ. ἐπεσκέφθη ἐν τῷ μητροπολιτικῷ μεγάρῳ τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ (10) ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Γαλλίας κ. Robert Siegfried.

***„Ἱερὸς Σύνδεσμος„.*** — Ἐν τῷ μητροπολιτικῷ μεγάρῳ συνῆλθον καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου τὰ μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ «Ἱ. Συνδέσμου» τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ (7), ἵνα συνεχίσωσι τὴν ἐπὶ τῆς τροποποιήσεως τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Συνδέσμου συζήτησιν. Ὁ Σ. Μητροπολίτης ἀναφερόμενος εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ Συνδέσμου, ἐπιδιώκοντος τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν προαγωγὴν τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου, τὴν θρησκευτικὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἐνάσκησιν τοῦ ἔργου τῆς φιλανθρωπίας, ἀνέπτυξε τὰς ἀντιλήψεις αὐτοῦ ἐπι τῶν μέσων, δι᾽ ὧν ἐπιτυχέστερον θὰ κατορθωθῇ ὁ σκοπὸς οὗτος. Μετὰ τὴν γενομένην σχετικὴν συζήτησιν, ἀπεφασίσθη ὅπως περιληφθῇ ἐν τῷ Καταστατικῷ εὐρυτέρα ἐπεξήγησις ὡς πρὸς τὰ μέσα τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ σκοποῦ τοῦ Συνδέσμου, ἅτινα περιλαμβάνονται ἐν τῷ κηρύγματι, ταῖς διαλέξεσι καὶ τοῖς διαφόροις δημοσιεύμασιν· ἐν τῇ συντηρήσει βιβλιοθήκης, ἀναγνωστηρίου καὶ αἰθούσης συγκεντρώσεων· ἐν τῇ ὑποστηρίξει θεολογικῶν καὶ φιλολογικῶν σπουδῶν· ἐν τῇ περιθάλψει πτωχῶν καὶ ἀσθενῶν κατ᾽ ἰδίαν τε καὶ ἐν ἀσύλοις, καὶ καθόλου ἐν παντὶ ἀγαθῷ ἔργῳ, ὃ θὰ ἐκρίνετο ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου ὡς δυνάμενον νὰ συμβάλῃ εἰς πραγμάτωσιν τοῦ ἱεροῦ τοῦ Συνδέσμου σκοποῦ.

***Ἐκκλησια Ἀλεξανδρείας.*** — Ἐκ τοῦ «Πανταίνου» τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας πληροφορούμεθα μετὰ χαρᾶς, ὅτι ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Φώτιος ηὐδόκησε ν᾽ ἀναθέσῃ τὴν διεύθυνσιν τῶν πατριαρχικῶν περιοδικῶν «Ἐκκλησιαστικοῦ Φάρου» καὶ «Πανταίνου» εἰς τὸν ἐλλογ. Καθηγητὴν κ. Ἰωάννην Φωκυλίδην, ἐπὶ πολλὰ ἔτη διδάξαντα ἐν τῇ Θεολογ. Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ, ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ εἶτα ἐν τῷ Γυμνασίῳ τῆς αὐτῆς ἁγίας πόλεως, πάντοτε δ᾽ εἰς συγγραφὰς καὶ μελέτας, ἰδίᾳ Παλαιστινολογικάς, τὸν ὅλον αὐτοῦ καθιερώσαντα βίον.

*Ἐκκλησια Ἱεροσολύμων* — Παραμένουσιν ἐν Ἀθήναις, προελθόντες πρό τινων ἡμερῶν ἐξ Ἱεροσολύμων, οἱ Ἁγιοταφῖται Πατέρες Ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ καὶ Φώτιος, καὶ οἱ Διάκονοι Νάρκισσος, Κωνστάντιος καὶ Παλλάδιος.

## ΝΕΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΑΙ

[Ὁ «Ἐκκλησ. Κῆρυξ» ἀναγράφει μετὰ συντόμου κρίσεως πᾶν σύγγραμμα εἴτε μελέτημα ἐν περιοδικῷ ἢ φύλλῳ, τοῦ ὁποίου ἀντίτυπον ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν αὐτοῦ].

Ἐν Λονδινῳ ἐδημοσιεύθη ἐπ ἐσχάτων βιβλίδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καὶ ἡ περὶ εἰκόνων διδασκαλία», περιέχον τὴν περὶ τῆς Συνόδου ταύτης συζήτησιν τὴν γενομένην τῇ 2 Δεκ. 1918 ὑπὸ τὴν προεδρειαν τοῦ Ἐπισκόπου Οὐΐντσεστερ ἐν τῇ «αἰθούσῃ τῆς Ἱερουσαλὴμ» μεταξὺ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Μελετίου, τοῦ Ἀρχιμ. κ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου καὶ κ. Ἀ. Ἀλιβιζάτου, καὶ ἀντιπροσώπων τινῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Προλογίζεται ὁ κ. Athelstan Riley. Ὁ ἀναφέρων τὴν ἔκδοσιν «The Guerdian» ἐπάγεται, ὅτι κατὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ἐπετεύχθη ἐνδιαφέρουσα συμφωνία μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐπόψεως ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος

Ἀριθ. 3330

## ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

***Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου***
***Πρὸς***
***Τὰ Ἡγουμενοσυμβούλια τῶν ἐν τῷ Κράτει Ἱερῶν Μονῶν***

Συνιστῶμεν, ὅπως αἱ κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν διδόμεναι εἰς ἐφημερίδας Διακηρύξεις δημοπρασιῶν, δημοσιεύωνται καὶ εἰς τὸ ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Θρόνον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις περιοδικὸν «Ἐκκλ. Κῆρυξ», τὸ ὁποῖον, κυκλοφοροῦν εὐρύτατα καθ' ὅλον τὸ Κράτος, παρέχει ὅλας τὰς πιθανότητας τῆς ἀσφαλοῦς γνωστοποιήσεως τῆς περιουσιακῆς κινήσεως τῶν καθ ὑμᾶς Ἱερῶν Μονῶν.

***Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γεν. Ἐκκλησ. Ταμείου.***

## ΔΗΛΩΣΙΣ

Διαταγῇ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ὑποβάλλεται εἰς κράτησιν φόρου εἰσοδήματος καὶ τὸ παρεχόμενον δυνάμει τοῦ Νόμου 1502 πολεμικὸν ἐπίδομα εἰς δημοσίους ὑπαλλήλους.

Ὅθεν παρακαλοῦνται πάντες οἱ ἐκ τοῦ Γενικ. Ἐκκλ. Ταμείου μισθοδοτούμενοι, ὅπως ἐν τῇ ἀποστελλομένῃ μηνιαίᾳ καταστάσει σημειώνωσι καὶ τὸ λαμβανόμενον παρὰ τοῦ δημοσίου Ταμείου ἐπίδομα, ἵνα κανονίζεται ἐν τῷ συνόλῳ ὁ κρατηθησόμενος φόρος.

(Ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ Γενικ. Ἐκκλ. Ταμείου)

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ: Ἐν Ἑλλάδι δρχ. 15,
» » Ἐξωτερικοῦ δρχ. 20.
Ἕκαστον τεῦχος δρχ. 0.35.
Γραμματεύς: Δρ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΠΟΛΑΚΗΣ

Διευθυντὴς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Γραφεῖα ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Ἀθηνῶν.
Ὥρα ἐντεύξεων 5 — 6. μ. μ.

Ἀπευθυντέον διὰ πᾶσαν αἴτησιν, ἀνακοίνωσιν καὶ δι' ἐμβάσματα συνδρομῶν: Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ «Ἐκκλησ. Κήρυκος».